

Bank Olmayan Kredit Təşkilatı “Embafinans” QSC

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə

**Maliyyə Hesabatı Beynəlxalq Standartlarına uyğun
Maliyyə Hesabatları və Müstəqil Auditorun Hesabatı**

MÜNDƏRICAT

MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNİN BƏYANI

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

MALİYYƏ HESABATLARI

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat.....	1
Mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabat.....	2
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat.....	3
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	4

Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

1 Giriş.....	5
2 Şirkətin əməliyyat mühiti.....	5
3 Əsas uçot siyasəti.....	6
4 Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr.....	14
5 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərtlərin tətbiqi.....	17
6 Yeni uçot qaydaları.....	18
7 Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri.....	19
8 Müştərilərə verilmiş kreditlər.....	20
9 Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər.....	33
10 İstifadə hüquqlu aktivlər və icarə öhdəlikləri.....	33
11 Sair aktivlər.....	34
12 Buraxılmış borc qiymətli kağızlar.....	35
13 Banklardan alınmış kreditlər.....	36
14 Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər.....	36
15 Nizamnamə kapitalı.....	36
16 Sair öhdəliklər.....	37
17 Faiz gəlirləri və xərcləri.....	37
18 Haqq və komissiya xərcləri.....	37
19 İnzibati və sair əməliyyat xərcləri.....	38
20 Mənfəət vergisi.....	38
21 Dividendlər.....	39
22 Səqmentlər üzrə təhlil.....	40
23 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi.....	41
24 Kapitalın idarə olunması.....	50
25 Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər.....	50
26 Ədalətli dəyər haqqında açıqlamalar.....	51
27 Maliyyə alətlərinin qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə təqdim edilməsi.....	52
28 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar.....	53
29 Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr.....	54

**MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI
RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİNİN BƏYANI
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ**

Aşağıdakı bəyanat, müstəqil auditorun hesabatında göstərilmiş auditorun rəyində olan vəzifələr haqqında müddəalarla birgə oxunmalıdır və BOKT "Embafinans" QSC-nin (bundan sonra "Şirkət") maliyyə hesabatları ilə əlaqədar rəhbərlik və müstəqil auditorlar arasında müvafiq vəzifə bölgüsünü əks etdirmək məqsədi daşıyır.

Rəhbərlik Şirkətin 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə fəaliyyətinin nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişiklikləri Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq qaydada əks etdirən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərlik:

- Müvafiq mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və uyğun olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsədəuyğun qərarların və mülahizələrin qəbul edilməsi;
- Hər hansı əhəmiyyətli kənarlaşmaların açıqlanması və maliyyə hesabatlarında izah edilməsi şərti ilə MHBS-nin tələblərinə riayət olunması; və
- Əgər yaxın gələcəkdə, Şirkətin normal şərtlər altında fəaliyyətini davam etdirəcəyi güman edilsə, hesabat tarixinə maliyyə hesabatlarının fəaliyyətin davamlılığı prinsipi əsasında hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

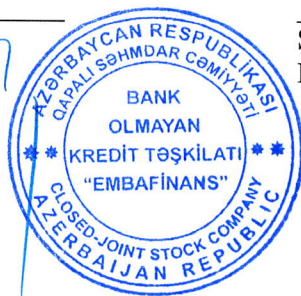
Rəhbərlik həmçinin:

- Şirkətin daxilində səmərəli və yüksək səviyyəli daxili nəzarət sisteminin təşkili, tətbiqi və qorunması;
- Şirkətin maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun olaraq hazırlanması və maliyyə vəziyyətini istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat uçotu sisteminin təşkil olunması;
- Mühasibat uçotunun Azərbaycan Respublikasında qəbul edilmiş qanunvericilik və mühasibat uçotu standartlarına müvafiq qaydada aparılması;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək Şirkətin aktivlərinin qorunmasının təmin edilməsi; və
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanuna uyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması üçün məsuliyyət daşıyır.

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə maliyyə hesabatları Şirkətin rəhbərliyi tərəfindən 20 fevral 2023-cü il tarixində təsdiq edilmişdir.

Rəhbərlik tərəfindən:

Cavid Bağirov
İdarə Heyətinin Sədri

Şamxal Əliyev
Baş Mühəsib

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

BOKT “Embafinans” QSC-nin Səhmdarlarına və Rəhbərliyinə:

Rəy

Biz BOKT “Embafinans” QSC-nin (bundan sonra “Şirkət”) 31 dekabr 2022-ci il tarixinə təqdim edilən maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatının və həmin tarixdə bitən il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabatın, kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatın və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın, eləcə də əsas uçot siyasətinin və digər izahedici məlumatların xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını apardıq.

Bizim rəyimizcə, hazırkı maliyyə hesabatları Şirkətin 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəy bildirilməsi üçün əsas

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir. Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının Peşəkar Mühasiblər üçün müəyyən etdiyi “Etika məcəlləsinin” (MBESS məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq biz Şirkətdən asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi MBESS məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Digər məsələ

31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə Şirkətin maliyyə hesabatları digər audit şirkəti tərəfindən audit olunmuş və 27 may 2022-ci il tarixində maliyyə hesabatlarına dair müsbət rəy bildirmişdir.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də fırıldaqçılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sistemində görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik, Şirkəti ləğv etmək və ya onun fəaliyyətini dayandırmaq istəyi yaxud bundan başqa hər hansı digər real alternativini olmadığı hallar istisna olmaqla, Şirkətin öz fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, uyğun olduqda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məlumatların açıqlanması və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatının hazırlanmasından ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur. Lakin belə əminlik səviyyəsi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun auditin aparılması zamanı bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunacağına zəmanət vermir. Fırıldaqcılıq və ya səhv nəticəsində yarana biləcək təhriflər o halda əhəmiyyətli hesab edilir ki, onlar ayrı-ayrılıqda və ya bütövlükdə maliyyə hesabatları əsasında istifadəçilərin qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara təsir göstərə bilsin.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit çərçivəsində biz auditin aparıldığı bütün müddət ərzində peşəkar mülahizələr irəli sürür və peşəkar skeptisizmi saxlayırıq. Bundan əlavə biz:

- Saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, bu risklərə qarşı audit prosedurları işləyib hazırlayır və tətbiq edir; rəyimizin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsas təmin edən audit sübutu əldə edirik. Fırıldaqcılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhv nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir. Belə ki, fırlıdaqçılıq gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, təhrif edilmiş şəkildə təqdim edilməsi və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə hallarını nəzərdə tutur.
- Şirkətin daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə audit üçün əhəmiyyətli olan daxil nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Tətbiq edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, uçot təxminlərinin və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış müvafiq açıqlamaların əsaslı olduğunu qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələrinin uyğunluğu və əldə edilmiş audit sübutlarına əsasən Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək hadisə və şərait üzrə qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair fikir bildiririk. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu barədə nəticəyə gəldikdə, biz auditor rəyimizdə diqqəti maliyyə hesabatlarındakı müvafiq açıqlamalara cəlb etməli, belə açıqlamalar yetərli olmadıqda, rəyimizi dəyişdirməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatının tarixinədək əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və şəraitlər Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətini dayandırmasına səbəb ola bilər.
- Maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, o cümlədən açıqlamaları və maliyyə hesabatlarında mövcud əməliyyatlar və hadisələrin düzgün təqdim edilməsini qiymətləndiririk.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və vaxtı, əhəmiyyətli audit nəticələri, eləcə də audit prosesində müəyyən etdiyimiz daxili nəzarət sistemindəki əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat təqdim edirik.

20 fevral 2023-cü il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

RSM Azerbaijan

BOKT "EMBAFINANS" QSC
MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNƏ
(Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	223,110	380,324
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	37,889,662	26,001,713
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	9	4,094,687	4,399,044
İstifadə hüquqlu aktivlər	10	219,462	292,555
Sair aktivlər	11	988,366	1,345,064
CƏMİ AKTİVLƏR		43,415,287	32,418,700
ÖHDƏLİKLƏR			
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	12	5,662,778	5,643,465
Banklardan alınmış kreditlər	13	20,096,349	9,415,364
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	14	395,538	248,503
İcarə öhdəlikləri	10	255,581	330,506
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi		283,684	314,174
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	20	89,801	95,994
Sair öhdəliklər	16	362,871	272,450
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		27,146,602	16,320,456
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	15	10,000,000	10,000,000
Bölüşdürülməmiş mənfəət		6,268,685	6,098,244
CƏMİ KAPİTAL		16,268,685	16,098,244
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		43,415,287	32,418,700

20 fevral 2023-cü il tarixində Rəhbərliyin adından təsdiqlənmiş və imzalanmışdır.

Cavid Bağirov
İdarə Heyətinin Sədri

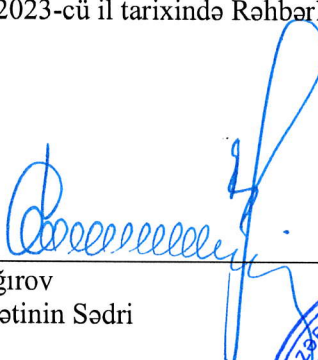

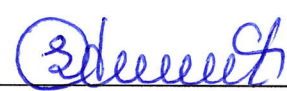
Şamxal Əliyev
Baş Mühəsib

BOKT "EMBAFINANS" QSC
MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ SAİR MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəliri	17	10,344,554	9,626,587
Faiz və oxşar xərclər	17	(2,052,031)	(1,831,337)
Xalis faiz marjası və oxşar gəlirlər		8,292,523	7,795,250
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	8	(449,477)	(254,384)
Kredit zərərləri üzrə ehtiyatın yaradılmasından sonra xalis faiz marjası və oxşar gəlirlər		7,843,046	7,540,866
Haqq və komissiya gəlirləri		251,870	177,549
Haqq və komissiya xərcləri	18	(693,547)	(508,875)
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla zərər		(947)	(793)
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	19	(3,306,664)	(2,989,065)
Vergidən əvvəlki mənfəət		4,093,758	4,219,682
Mənfəət vergisi xərci	20	(923,317)	(884,072)
İl üzrə mənfəət		3,170,441	3,335,610
İl üzrə cəmi məcmu gəlir		3,170,441	3,335,610

20 fevral 2023-cü il tarixində Rəhbərliyin adından təsdiqlənmiş və imzalanmışdır.

Cavid Bağirov
İdarə Heyətinin Sədri

Şamxal Əliyev
Baş Mühəsib

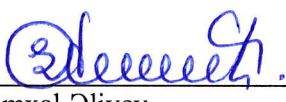
BOKT "EMBAFINANS" QSC
KAPITALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
01 yanvar 2021-ci il tarixinə		10,000,000	5,762,634	15,762,634
İl üzrə mənfəət		-	3,335,610	3,335,610
Ödənilmiş dividendlər	21	-	(3,000,000)	(3,000,000)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə		10,000,000	6,098,244	16,098,244
İl üzrə mənfəət		-	3,170,441	3,170,441
Ödənilmiş dividendlər	21	-	(3,000,000)	(3,000,000)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə		10,000,000	6,268,685	16,268,685

20 fevral 2023-cü il tarixində Rəhbərliyin adından təsdiqlənmiş və imzalanmışdır.

Cavid Bağirov
İdarə Heyətinin Sədri

Şamxal Əliyev
Baş Mühasib

BOKT "EMBAFINANS" QSC
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(Azərbaycan manatı ilə)

Qeydlər	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Alınmış faizlər	10,238,368	9,656,900
Ödənilmiş faizlər	(1,950,443)	(1,652,880)
Alınmış haqq və komissiyalar	251,870	177,549
Ödənilmiş haqq və komissiyalar	(680,615)	(508,875)
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri	(2,857,795)	(2,513,129)
Ödənilmiş mənfəət vergisi	(960,000)	(831,919)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitlərinin hərəkəti	4,041,385	4,327,646
<i>Xalis (artım)/azalma:</i>		
- müştərilərə verilmiş kreditlərdə	(12,204,689)	(2,147,079)
- sair aktivlərdə	330,147	(904,052)
<i>Xalis artım/(azalma):</i>		
- sair öhdəliklərdə	77,489	(69,004)
- tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlərdə	147,035	32,436
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilən)/ daxil olan xalis pul vəsaitləri	(7,608,633)	1,239,947
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alınması	(25,099)	(40,479)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri	(25,099)	(40,479)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		
Banklardan alınmış kreditlər üzrə daxilolmalar	33,180,000	22,780,000
Banklardan alınmış kreditlərin qaytarılması	(22,545,977)	(25,814,844)
Korporativ istiqrazların emissiyası	1,500,000	5,500,000
Korporativ istiqrazların ödənilməsi	(1,500,000)	(1,500,000)
İcarə öhdəlikləri üzrə əsas borcun ödənilməsi	(156,558)	(137,791)
Ödənilmiş dividendlər	21 (3,000,000)	(3,000,000)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan/ (istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri	7,477,465	(2,172,635)
Məzənnə dəyişikliklərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri	(947)	(793)
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis azalma	(157,214)	(973,960)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7 380,324	1,354,284
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7 223,110	380,324

20 fevral 2023-cü il tarixində Rəhbərliyin adımdan təsdiqlənmiş və imzalanmışdır.

Cavid Bağirov
İdarə Heyətinin Sədri

Şamxal Əliyev
Baş Mühəsib

5-54-cü səhifələrdə əlavə edilən qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

1. Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə Maliyyə Hesabatı Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq BOKT “Embafinans” QSC (“Şirkət”) üçün hazırlanmışdır.

Şirkət Azərbaycan Respublikasında təsis olunub və bu ölkədə fəaliyyət göstərir.

31 dekabr 2022-ci il və 2021-ci il tarixlərinə Şirkətin səhmdarları haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

Səhmdarlar	31 dekabr 2022	31 dekabr 2021
Cənab Elşad Abbasov İnşalla oğlu	51%	51%
Cənab Məşhur Məmmədov Şahbaz oğlu	35%	35%
Xanım Polyakova Tamara Başirovna	14%	14%
Cəmi	100%	100%

31 dekabr 2022-ci il və 2021-ci il tarixlərinə Şirkətin son nəzarətedici tərəfi cənab Elşad Abbasovdur.

Şirkətin əsas fəaliyyəti. “Embafinans” Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti (“Şirkət”) 2012-ci ildə Azərbaycan Respublikasında təsis edilmiş bank olmayan kredit təşkilatıdır. Şirkət Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı (“ARMB”) tərəfindən verilmiş BKT-10 sayılı xüsusi lisenziya əsasında fəaliyyət göstərir və ARMB tərəfindən tənzimlənir. Şirkət əsasən fiziki şəxslərə öz əlaqəli tərəfi olan “Embawood” MMC-dən mebel və digər məişət avadanlıqları almaq üçün kreditlər verir. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə belə kreditlər müştərilərə verilmiş ümumi kreditlərin 63%-ni (31 dekabr 2021: 73%) təşkil etmişdir. Bu lisenziya Şirkətə təminat şəklinə nağd depozitlər və belə depozitlər formasında təminatlar əldə etmək hüququ vermir.

Şirkətin hüquqi və faktiki ünvanı. Şirkətin hüquqi və faktiki ünvanı aşağıdakı kimidir:

A. Abbasov küçəsi 73E, AZ1141 Bakı, Azərbaycan Respublikası.

Təqdimat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər başqa valyuta göstərilmədiyi halda Azərbaycan manatı ilə (“AZN”) təqdim edilir.

2. Şirkətin əməliyyat mühiti

Azərbaycan iqtisadiyyatında inkişaf etməkdə olan bazarlara xas müəyyən xüsusiyyətlər müşahidə edilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının mövcud və gələcək artımı və dayanıqlığı hökumətin həyata keçirdiyi fiskal və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də xam neftin qiymətlərindən və Azərbaycan manatının sabitliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır.

2016-cı ildə baş vermiş devalvasiyadan sonra institusional dəyişiklikləri əhatə edən iqtisadi islahatlara əsasən 2017-2019-cu illər ərzində iqtisadi artım pozitiv zonada qalmaqda davam etmiş, inflyasiya aşağı birrəqəmli səviyyədə sabitləşmiş və milli valyutanın məzənnəsi dayanıqlı səviyyədə olmuşdur.

2020-ci ildə baş vermiş resessiyanın ardınca Azərbaycan iqtisadiyyatı 2021-ci ildə əhəmiyyətli dərəcədə dirçəlmiş və 5,6 faiz artaraq pandemiya əvvəlki səviyyəyə qayıtmışdır. 2021-ci ildə neft qiymətlərinin bərpası və pandemiya ilə bağlı məhdudiyətlərin tədricən aradan qaldırılması etimadı gücləndirmiş və davam edən pandemiya ilə bağlı çətinliklərə baxmayaraq, qeyri-neft sektorlarında iqtisadi artıma dəstək vermişdir. İllik ixracın 60%-dən çox artımı sayəsində manata təzyiqin əhəmiyyətli dərəcədə azalması sayəsində 2021-ci il ərzində manat sabit qalmışdır.

Qarabağın işğaldan azad edilməsindən sonra bu ərazilərin Azərbaycan iqtisadiyyatına reintegrasiyası diqqət mərkəzində olmaqla, işğaldan azad edilmiş torpaqlarda bərpa və yenidənqurma işlərinə sürətlə start verilmişdir. Bu fəaliyyətlərin yaxın gələcəkdə və uzunmüddətli perspektivdə Azərbaycan iqtisadiyyatına daha da təkan verəcəyi gözlənilir.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

2. Şirkətin əməliyyat mühiti (davamı)

ÜDM 2021-ci ilə müqayisədə 4,6% artaraq 2022-ci ildə 133,8 milyard manata (78,7 milyard ABŞ dolları) çatıb. 2022-ci il ərzində Azərbaycan Respublikasının xarici ticarət dövriyyəsi 52,69 milyard ABŞ dollarına yaxın olmuşdur ki, bunun da ixracı 38,15 milyard ABŞ dolları, idxalı isə 14,54 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir.

2022-ci ilə qəbul edilmiş dövlət büdcəsində neft transferlərinin əvvəlki ilə müqayisədə artması milli valyutanın məzənnəsinin dayanıqlığını dəstəkləyəcəkdir. Digər tərəfdən anti-inflyasiya xarakterli pul siyasəti daxili tələbin monetar amillərin tarazlı səviyyədə qorunmasına xidmət edəcəkdir. Müvəqqəti xarici və daxili xərc amillərinin qiymətlərə təsiri neytrallaşdıqca, balanslaşdırıcı rol oynayan amonetar amillərin inflyasiyaya azaldıcı təsirləri güclənəcək.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 16 oktyabr tarixli 2965 nömrəli Sərəncamının icrası ilə əlaqədar minimum aylıq əməkhaqqının məbləği 2022-ci il yanvarın 1-dən 300 manat müəyyən edilmişdir.

Qeyri-dövlət və qeyri-neft sektorunda çalışan işəgötürən və işçilərdən aylıq hesablanmış əməyin ödənişi fondunun 8,000 manata qədər olan hissəsindən ödənilən sığorta haqqının məbləğinə 2022-ci il yanvarın 1-dək 50% güzəşt tətbiq edilir.

Bu o deməkdir ki, 2022-ci il yanvarın 1-dək qeyri-dövlət və qeyri-neft sektorunda çalışan işəgötürən və işçilərdən aylıq hesablanmış əməyin ödənişi fondunun 8,000 manata qədər olan hissəsindən 1%, 8,000 manatdan yuxarı olan hissəsindən isə 0.5% miqdarında icbari tibbi sığorta haqqı tutulub.

2022-ci ildən etibarən qeyri-dövlət və qeyri-neft sektoru üzrə işəgötürən və işçilərdən aylıq hesablanmış əməyin ödənişi fondunun 8,000 manata qədər olan hissəsindən 2% miqdarında icbari tibbi sığorta haqqının tutulması müəyyən olunub.

2022-ci ilin avqust ayında “Moody's” beynəlxalq reyting agentliyi Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün reytingini “Ba1” səviyyəsində təsdiqləyib və proqnozu sabitdən pozitivə dəyişib.

Siyasi və iqtisadi vəziyyətin mövcud təsirlərini proqnozlaşdırmaq çətindir, lakin bunun Azərbaycan iqtisadiyyatına təsiri daha çox ola bilər və bu da dövlət maliyyəsinin pisləşməsinə, maliyyə bazarlarının qeyri-sabitliyinə, kapital bazarlarında qeyri-likvidliyə, inflyasiyanın artmasına və milli valyutanın əsas xarici valyutalara nisbətə dəyərdən düşməsinə gətirib çıxara bilər.

Mövcud iqtisadi vəziyyətin gələcək təsirlərini və yuxarıda qeyd olunan tədbirləri qabaqcadan proqnozlaşdırmaq nisbətən mürəkkəb olduğuna görə rəhbərliyin iqtisadi mühitlə bağlı cari proqnozları və təxminləri faktiki nəticələrdən fərqli ola bilər.

Gözlənilən kredit zərərlərinin (“GKZ”) qiymətləndirilməsi məqsədilə, Şirkət makroiqtisadi dəyişənlər üzrə proqnozlar daxil olmaqla, dəstəkləyici gələcək məlumatlardan istifadə edir. Hər bir iqtisadi proqnozda olduğu kimi, onların reallaşması ilə bağlı fərziyyələr və ehtimallar yüksək dərəcəli qeyri-müəyyənliklə əlaqəlidir və buna görə də faktiki nəticələr proqnozlaşdırılan nəticələrdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər.

Şirkətin rəhbərliyi mövcud iqtisadi mühitdə baş verən prosesləri müşahidə edir və Şirkətin yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin dayanıqlığını və inkişafını təmin etmək üçün qabaqcadan tədbirlər görür.

3. Əsas uçot siyasəti

Maliyyə hesabatlarının tərtibatının əsasları. Hazırkı maliyyə hesabatları maliyyə alətlərini ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanımaqla, Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq ilkin dəyər metoduna əsasən hazırlanmışdır. Hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot siyasətləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot siyasəti başqa cür göstərilmədiyi hallarda, təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir. 5 sayılı Qeydə baxın.

3. Əsas uçot siyasəti

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında könlü şəkildə əməliyyat həyata keçirilərkən aktivini satmaq üçün alınacaq və öhdəliyi ötürərkən ödəniləcək dəyərdir. Ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq fəal bazarda alınıb satıla bilən qiymət ilə təsdiqlənir. Fəal bazar qiymətlər haqqında davamlı olaraq məlumat əldə etmək üçün aktiv və öhdəliklər üzrə əməliyyatların kifayət qədər tez müddətdə və həcmdə həyata keçirildiyi bazardır. Fəal bazarda alınıb satılan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri ayrı-ayrı aktiv və ya öhdəliklərin bazar qiymətinin Şirkətin istifadəsində olan aktiv və ya öhdəliklərin miqdarına hasili nəticəsində alınan məbləğ kimi ölçülür. Bu hal hətta bazarın normal gündəlik ticarət dövriyyəsi Şirkətin istifadəsində olan aktiv və öhdəliklərin qarşılınması üçün kifayət qədər olmadıqda və bir əməliyyat üzrə mövqelərin satılması üçün sifarişlərin yerləşdirilməsi bazar qiymətinə təsir etdikdə baş verir.

Əməliyyatın qiyməti haqqında bazar məlumatı olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün pul axınlarının diskontlaşdırılması modelindən, həmçinin bazar şərtləri ilə həyata keçirilən analoji əməliyyatlar haqqında məlumatlara və ya investisiya olunan Şirkətlərin cari dəyərində əsaslanan modellərdən istifadə edilir. Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləndiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci Səviyyəyə oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün aktiv bazarlarda kotirovka olunan (düzəliş edilməyən) qiymətlər ilə qiymətləndirmələr aiddir, (ii) 2-ci Səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlər əsasında hesablananlar) müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli ilkin məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları ilə qiymətləndirmələr aiddir; (iii) 3-cü Səviyyəyə aid olan qiymətləndirmələr yalnız müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmır (yəni, qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli həcmdə müşahidə oluna bilməyən ilkin məlumatlar tələb edilir). Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasında köçürmələr hesabat dövrünün sonunda baş vermiş hesab edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqəlidir. Əlavə xərclər əməliyyat həyata keçirilmədiyini təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalılarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Əməliyyat xərclərinə borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş dəyər əsas məbləğ üzrə ödənişlərin çıxılmasından və hesablanmış faizlərin əlavə edilməsindən, maliyyə aktivləri üçün isə gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyatın çıxılmasından sonra maliyyə alətinin ilkin tanınma zamanı qeydə alınan dəyəridir. Hesablanmış faizlərə ilkin tanınma zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə ödənilməli məbləğ üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya edilmiş diskont və ya mükafat (o cümlədən təqdim olunma zamanı təxirə salınmış komissiyalar, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda müvafiq maddələrin balans dəyərində əks olunur.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi gələcək pul ödənişləri və ya daxilolmalarını (kreditlər üzrə gələcək zərərlər istisna olmaqla) maliyyə alətinin fəaliyyət müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin ümumi balans dəyərində diskontlaşdırılan dərəcədir.

Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spredini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Belə mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması. Bütün maliyyə alətləri əməliyyat xərcləri də daxil olmaqla, ilkin olaraq ədalətli dəyərlə tanınır. İlk tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə təsdiqlənir. İlk tanınma zamanı gəlir və ya zərər yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda qeydə alınır. Əməliyyat qiyməti eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər müşahidə oluna bilən cari bazar əməliyyatları və ya əsas məlumat kimi yalnız müşahidə edilə bilən bazarların məlumatlarını istifadə edən qiymətləndirmə modeli ilə təsdiqlənir. İlk tanınmadan sonra amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyat tanınır və bu da aktivin ilkin tanınmasından dərhal sonra zərərin tanınması ilə nəticələnir.

Qanunvericilik və ya ümumi qəbul edilmiş bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində təchiz olunması nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin bütün digər alışı və satışları (“standart şərtlər” əsasında alışı və satışları), Şirkətin maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alışı üzrə bütün digər əməliyyatlar Şirkətin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduğu halda tanınır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: qiymətləndirmə kateqoriyaları. Şirkət maliyyə aktivlərini amortizasiya olunmuş dəyərlə təsnifləşdirir və ölçür. Borc maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə ölçülməsi: (i) müvafiq aktivlər portfelinin idarə olunması üçün Şirkətin biznes modelindən və (ii) aktiv üzrə pul axınlarının xüsusiyyətindən asılıdır.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: biznes model. Biznes model Şirkətin pul axınları əldə etməsi məqsədilə portfelin idarə edilməsi üçün istifadə etdiyi metodu əks etdirir və Şirkətin məqsədinin: (i) aktivlərdən yalnız müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi (“müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi üçün aktivin saxlanması”) və ya (ii) müqavilədə nəzərdə tutulan və aktivlərin satışından yaranan pul axınlarının əldə edilməsi (“müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və maliyyə aktivlərinin satılması üçün aktivlərin saxlanması”) olub-olmadığını müəyyən edir. (i) və (ii) bəndlər tətbiq edilmədikdə, maliyyə aktivləri “digər” biznes modellərə aid edilir və FVTPL kateqoriyasında ölçülür.

Biznes model qiymətləndirmə tarixində mövcud olan portfel üzrə müəyyən edilmiş məqsədlərə nail olmaq üçün Şirkətin həyata keçirməyi planlaşdırdığı fəaliyyətə dair bütün müvafiq sübutlar əsasında aktivlər qrupu (portfel səviyyəsində) üçün müəyyən edilir. Biznes modelin müəyyən edilməsi zamanı Şirkətin nəzərə aldığı amillərə portfelin məqsədi və tərkibi, müvafiq aktivlər üzrə pul axınlarının əldə edilməsi ilə bağlı keçmiş təcrübə, risklərin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi üzrə yanaşmalar və aktivlər üzrə gəlirliliyin qiymətləndirilməsi üsulları daxildir. Şirkətin öz maliyyə aktivləri üçün biznes modellərin müəyyən edilməsi zamanı istifadə etdiyi əsas mülahizələr 4 saylı Qeyddə göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsi: pul axınlarının xüsusiyyətləri. Biznes model müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsi və ya müqavilə üzrə pul axınlarının əldə edilməsini və maliyyə aktivlərinin satılması üçün saxlanılmasını nəzərdə tutduqda, Şirkət pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarət olub-olmadığını qiymətləndirir (SPPI testi). Müqavilə şərtləri əsas kredit sazişinin şərtlərinə uyğun olmayan riskə və ya dəyişkənliyə məruz qalmanı nəzərdə tutduqda, müvafiq maliyyə aktivini FVTPL kateqoriyasında təsnifləşdirilir və qiymətləndirilir. SPPI testi aktivin ilkin tanınması zamanı həyata keçirilir və sonradan yenidən qiymətləndirilmir. Şirkətin öz maliyyə aktivləri üçün SPPI testi həyata keçirdiyi zaman istifadə etdiyi əsas mülahizələr 4 saylı Qeyddə göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi. Maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi üzrə biznes model tam dəyişdirildikdə, bütün maliyyə alətləri yenidən təsnifləşdirilir. Aktivlərin yenidən təsnifləşdirilməsi perspektiv qaydada – biznes modeldəki dəyişiklikdən sonrakı ilk hesabat dövrünün əvvəlindən tətbiq edilir. Şirkət cari və müqayisəli dövr ərzində öz biznes modelini dəyişdirməmiş və maliyyə aktivlərini yenidən təsnifləşdirməmişdir.

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi: gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat. Şirkət amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülmüş borc alətləri üzrə gözlənilən kredit zərərlərini (GKZ) proqnozlar əsasında qiymətləndirir. Şirkət hər bir hesabat tarixində gözlənilən kredit zərərlərini qiymətləndirir və kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatı tanıyır. Gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları özündə əks etdirir: (i) bir sıra mümkün nəticələrin qiymətləndirilməsi yolu ilə müəyyən edilmiş obyektiv və ehtimal ilə ölçülmüş məbləğ, (ii) pulun zaman dəyəri və (iii) hesabat tarixində keçmiş hadisələr, cari şərtlər və proqnozlaşdırılan gələcək iqtisadi vəziyyət haqqında artıq xərc çəkmədən və ya çalışmadan əldə edilə bilən əsaslandırılmış və təsdiqlənmiş məlumat.

Amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən borc alətləri gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat çıxılmaqla, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda göstərilir.

Şirkət maliyyə aktivlərinin ilkin tanınmasından etibarən kredit keyfiyyətindəki dəyişikliklərə əsaslanaraq üç mərhələli dəyərsizləşmə modeli tətbiq edir. İlkin tanınma zamanı dəyərsizləşməmiş maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə təsnifləşdirilir. 1-ci Mərhələdə maliyyə aktivləri üzrə GKZ növbəti 12 ay ərzində və ya müqavilədə nəzərdə tutulan ödəniş tarixinə qədər (12 ay bitənə qədər) baş verə bilən defolt hadisələri nəticəsində yaranmış bütöv müddət üçün GKZ ("12 aylıq GKZ") məbləğində qiymətləndirilir. Şirkət ilkin tanınma vaxtından etibarən kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın ("SICR") baş verdiyini müəyyən edərsə, aktiv 2-ci Mərhələyə köçürülür və həmin aktiv üzrə GKZ bütöv müddət üçün GKZ əsasında, yəni müqavilədə göstərilən ödəmə tarixinə qədər, lakin gözlənilən hər hansı qabaqcadan ödənişləri nəzərə almaqla ("bütöv müddət üçün GKZ") qiymətləndirilir. Kredit riskində əhəmiyyətli dərəcədə artımın baş verməsinin Şirkət tərəfindən müəyyən edilməsi qaydası 23 sayılı Qeyd-də təqdim edilir. Şirkət maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsini müəyyən edərsə aktiv 3-cü Mərhələyə köçürülür və həmin aktiv üzrə GKZ bütöv müddət üçün GKZ kimi qiymətləndirilir. Dəyərsizləşmiş aktivlərin və defolt hadisəsinin Şirkət tərəfindən müəyyən edilməsi qaydası 23 sayılı Qeyd-də izah edilir. Həmin Qeyd-də GKZ-nin qiymətləndirilməsində istifadə edilən ilkin məlumatlar, fərziyyələr və hesablama üsulları haqqında məlumat, eləcə də Şirkət tərəfindən gələcək məlumatların GKZ modellərinə daxil edilməsi qaydası göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi. Maliyyə aktivlərini bərpa etmək üçün Şirkətin bütün praktiki imkanları tükəndikdə və Şirkət belə aktivlərin bərpasına dair gözləntilərin əsaslandırılmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tam və ya qismən silinir. Aktivlərin silinməsi tanınmanın dayandırılmasını əks etdirir. Şirkət müqaviləyə əsasən ödənilməli məbləğləri bərpa etməyə cəhd etdikdə, lakin həmin məbləğlərin bərpası ilə bağlı əsaslandırılmış gözləntiləri olmadıqda, barəsində hələ də məcburi bərpa tədbirləri görülən maliyyə aktivlərini silə bilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması. Şirkət aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Şirkət maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Qarşı tərəf satışa məhdudiyətlər qoymadan aktivini tam olaraq əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq imkanına malik olmadıqda nəzarəti özündə saxlayır.

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası. Şirkət bəzən maliyyə aktivləri üzrə müqavilə şərtlərinə yenidən baxır və ya onları dəyişdirir. Bu zaman Şirkət aşağıdakı amilləri nəzərə alaraq, müqavilə üzrə pul axınlarının modifikasiyasının əhəmiyyətli olduğunu qiymətləndirir: aktivin risk profilinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən hər hansı yeni müqavilə şərtləri (məsələn, mənfəətdə pay və ya kapital üzrə gəlirlilik), faiz dərəcəsidəki əhəmiyyətli dəyişikliklər, valyutada dəyişikliklər, aktivlə bağlı kredit riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərən yeni və ya əlavə kredit təminatının yaranması və ya borcalanın maliyyə çətinliyi olduqda kreditin müddətinin əhəmiyyətli dərəcədə artırılması.

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası (davamı)

Yeni şərtlər əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndikdə əvvəlki aktiv üzrə pul axınlarını əldə etmək hüququ başa çatdığına görə Şirkət əvvəlki maliyyə aktivinin tanınmasını dayandırır və yeni aktivə ədalətli dəyərlə tanıyır. Müqavilə şərtlərinə yenidən baxılması tarixi növbəti dəyərsizləşmənin hesablanması, o cümlədən kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması faktının müəyyən edilməsi üçün ilkin tanınma tarixi hesab edilir. Bundan əlavə, Şirkət yeni kreditin və ya borc alətinin SPPI meyarına uyğunluğunu qiymətləndirir. Tanınması dayandırılmış ilkin aktivin balans dəyəri ilə əhəmiyyətli dərəcədə modifikasiya edilmiş yeni aktivin ədalətli dəyəri arasındakı hər hansı fərq (fərqi mahiyyəti səhmdarlarla həyata keçirilən kapital əməliyyatına aid edilmədiyi təqdirdə) mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Müqavilə şərtlərinə qarşı tərəfin maliyyə çətinlikləri və əvvəlcədən razılaşdırılmış ödənişləri həyata keçirə bilməməsi səbəbindən yenidən baxılırsa, Şirkət aktiv üzrə risklərin və faydaların müqavilə şərtlərinin dəyişdirilməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndiyini müəyyən etmək üçün aktivlər üzrə ilkin və düzəliş edilmiş gözlənilən pul axınlarını müqayisə edir. Risklər və faydalar dəyişmədikdə, modifikasiya edilmiş aktiv ilkin aktivdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənmir və bu modifikasiya tanınmanın dayandırılmasına gətirib çıxarmır. Şirkət modifikasiya edilmiş müqavilə üzrə pul axınlarını ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırmaqla, ümumi balans dəyərini yenidən hesablayır və modifikasiya nəticəsində yaranan gəlir və ya zərəri mənfəət və ya zərərdə tanıyır.

Maliyyə öhdəliklərinin qiymətləndirilmə kateqoriyaları. Maliyyə öhdəlikləri sonradan amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması. Maliyyə öhdəliyinin tanınması öhdəlik icra edildiyi halda dayandırılır (yəni, müqavilədə göstərilən öhdəlik yerinə yetirildikdə, ləğv edildikdə və ya icra müddəti başa çatdıqda).

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri pul vəsaitlərinin əvvəlcədən məlum olan məbləğinə asan çevrilə bilən və dəyərin cüzi dəyişməsi kimi riskə məruz qalan qoyuluşlardır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə ilkin ödəniş müddəti üç aydan az olan banklararası depozitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudiyət qoyulmuş vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıdakı səbəblərə görə amortizasiya olunmuş dəyərlə qeydə alınır: (i) müqavilə üzrə pul axınlarını əldə etmək məqsədilə saxlanılır və həmin pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişlərindən ibarətdir, və (ii) FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilmir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər. Müştərilərə verilmiş kreditlər müştərinin kreditini almaq və ya müştəriyə kredit vermək məqsədilə Şirkət tərəfindən müştərilərə avans şəklinə nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Biznes model və pul axınlarının xüsusiyyətini nəzərə alaraq, Şirkət müştərilərə verilmiş kreditləri və avansları amortizasiya olunmuş dəyərlə təsnifləşdirir.

Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar gözlənilən kredit zərərləri üzrə proqnoz modellərə əsasən müəyyən edilir. GKZ-nin qiymətləndirilməsində istifadə edilən ilkin məlumatlar, fərziyyələr və hesablama üsulları haqqında məlumat, eləcə də Şirkət tərəfindən gələcək məlumatların GKZ modellərinə daxil edilməsi qaydası 23 saylı Qeyd-də göstərilir.

Əmlak və avadanlıqlar. Əmlak və avadanlıqlar hər hansı yığılmış amortizasiya və ehtiyac yaranarsa, dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla ilkin dəyərdə uçota alınır.

Kiçik həcmli təmir və xidmət xərcləri çəkildiyi dövrdə xərcə silinir. Əmlak və avadanlıqların əsas hissələrinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar (davamı)

Rəhbərlik hər bir hesabat dövrünün sonunda əmlak və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri onun satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən dəyərində qədər azaldılır və dəyərsizləşmə zərəri il üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Aktivin istifadə dəyərini və ya satış üzrə məsrəflər çıxılmaqla ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilmiş təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə, əvvəlki illərdə tanınmış dəyərsizləşmə zərəri bərpa edilir.

Əmlak və avadanlıqların silinməsindən yaranan mənfəət və ya zərər, gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və ya zərərdə daxil edilir (sair əməliyyat gəlirləri və ya xərclərinin tərkibində).

Amortizasiya. Əmlak üzrə amortizasiya düz xətt metoduna əsasən, yəni aşağıda göstəriləndiyi kimi, əsas vəsaitlərin təxmini faydalı istifadə müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

	<u>Faydalı istifadə müddəti</u>
Binalar	25 il
Kompüter və avadanlıqlar	5 il
Nəqliyyat vasitələri	5 il

Aktiv faydalı istifadə müddətinin sonunda nəzərdə tutulan vəziyyətə uyğun olduqda, onun satışı ilə bağlı ehtimal olunan xərclər çıxıldıqdan sonra, Şirkət tərəfindən əldə oluna biləcək qiymətləndirilmiş məbləğ aktivin qalıq dəyərindədir. Əgər Şirkət aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözləyirsə, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddəti hər hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və lazım olduqda dəyişdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Şirkətin qeyri-maddi aktivləri müəyyən edilmiş faydalı istifadə müddətinə malik olub əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından ibarətdir.

Proqram təminatı üzrə əldə edilmiş lisenziyalar onların alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılır. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər çəkildiyi zaman xərcə silinir. Kapitallaşdırılmış proqram təminatı təxmin edilən faydalı istifadə müddəti (5-10 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Şirkətin icarəyə götürən qisminə çıxış etdiyi icarə müqavilələrinin uçotu. Şirkət ofis sahələri icarəyə götürür. İcarə müqavilələri Şirkətin icarəyə götürülmüş aktivini istifadə etdiyi tarixə müvafiq öhdəliklə birlikdə istifadə hüquqlu aktivlər kimi tanınır. Hər bir icarə ödənişi öhdəlik və maliyyə xərcləri arasında bölüşdürülür. Maliyyə xərcləri hər bir dövr üçün öhdəliyin qalığı üzrə sabit olaraq müntəzəm faiz dərəcəsini təmin etmək üçün icarə müddəti ərzində mənfəət və ya zərərdə aid edilir. İlkin dəyərlə tanınan istifadə hüquqlu aktiv onun faydalı istifadə və ya icarə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha tez başa çatarsa) düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir.

İcarə müqaviləsi üzrə yaranan öhdəliklər ilkin olaraq cari dəyərlə qiymətləndirilir. İcarə öhdəliklərinə aşağıdakı icarə ödənişlərinin xalis cari dəyəri daxildir:

- icarə üzrə alınacaq həvəsləndirici ödənişlər çıxılmaqla, sabit ödənişlər (məhiyyətə sabit ödənişlər daxil olmaqla);
- indeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri;
- zəmanətli son qalıq dəyəri üzrə icarəyə götürən tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər;
- icarəyə götürənin əsaslandırılmış şəkildə əmin olduğu halda alış seçiminin istifadə ediləcəyi qiymət,
- icarə müddəti ərzində icarəyə götürən icarəni ləğv etmə seçimini istifadə edərsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri.

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Şirkətin icarəyə götürən qismində çıxış etdiyi icarə müqavilələrinin uçotu (davamı)

İcarə ödənişləri icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılır. Bu faiz dərəcəsinin müəyyən edilməsi mümkün olmadıqda icarəyə götürənin borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi istifadə edilir. Borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi icarəyə götürənin oxşar iqtisadi mühitdə istifadə hüquqlu aktivin dəyərində oxşar məbləğdə aktiv əldə etməsi üçün eyni müddət və şərtlərlə zəruri olan vəsaitlərin cəlb edilməsi zamanı ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir.

İstifadə hüquqlu aktivlər aşağıdakılar nəzərə alınmaqla, ilkin dəyərlə qiymətləndirilir:

- icarə öhdəliyinin ilkin qiymətləndirmə məbləği;
- icarə üzrə həvəsləndirici ödənişlər çıxılmaqla, icarə müqaviləsinin başlanma tarixindən əvvəl aparılmış bütün icarə ödənişləri;
- bütün ilkin birbaşa xərclər;
- bərpa xərcləri.

İcarə müddətini müəyyən edərkən Şirkətin rəhbərliyi icarənin uzadılması və ya ləğv edilməsi seçimlərinin istifadəsi üçün iqtisadi stimulyaradan bütün fakt və şərtləri nəzərə alır. İcarənin uzadılması seçimləri (və ya icarənin ləğv edilməsi seçiminin istifadəsi müddətindən sonrakı dövrlərin) yalnız müqavilənin müddətinin uzadılacağına (və ya ləğv edilməyəcəyinə) əsaslı şəkildə əminlik olduqda icarə müddətinə daxil edilir.

Qiymətləndirməyə təsir edən mühüm hadisə baş verdikdə və ya şəraitdə əhəmiyyətli dəyişiklik olduqda və belə hallar icarəyə götürənin nəzarəti altında olduqda qiymətləndirmə yenidən nəzərdən keçirilməlidir.

Şirkətin icarəyə verən qismində çıxış etdiyi əməliyyat icarəsi müqavilələrinin uçotu. Aktivlər əməliyyat icarəsinə verildikdə alınacaq icarə ödənişləri icarə müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə icarə gəliri kimi tanınır.

Banklardan alınmış kreditlər. Banklardan alınmış kreditlər rezident və qeyri-rezident banklardan, eləcə də digər maliyyə institutlarından müəyyən edilmiş ödəmə müddətləri və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə cəlb edilmiş kreditlər daxildir. Banklardan alınmış kreditlər amortizasiya edilmiş dəyərlə qeydə alınır.

Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər. Şirkət öz tərəfdaşlarından mebel və digər məişət avadanlıqlarını almaq üçün müştərilərə müəyyən edilmiş müddətə və faiz dərəcəsi ilə kreditlər verir. Malların nağd qiyməti kreditin verildiyi tarixdə və ya sonrakı tarixdə birbaşa olaraq tərəfdaşlara köçürülür. Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər amortizasiya edilmiş dəyərlə uçota alınır.

Buraxılmış borc qiymətli kağızlar. Buraxılmış borc qiymətli kağızlar Şirkət tərəfindən emissiya edilmiş istiqrazlardan ibarətdir. Buraxılmış borc qiymətli kağızlar amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınır.

Mənfəət vergisi. Hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilən mənfəət vergisi Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə sair məcmu gəlirlərdə qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, məcmu gəlirlərdə qeydə alınır.

Cari il üzrə mənfəət vergisi cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkin uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla).

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Mənfəət vergisi (davamı)

Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri müvəqqəti fərqlərin geri qaytarılması, kifayət qədər vergi tutulan gələcək gəlirlərin yaranması və bu gəlirlər üzrə çıxılmaların istifadə edilməsi ehtimalını nəzərə alaraq tanınır.

Qeyri-müəyyən vergi mövqeləri. Şirkətin qeyri-müəyyən vergi mövqeləri rəhbərlik tərəfindən hər bir hesabat dövrünün sonunda yenidən qiymətləndirilir. Rəhbərlik Şirkətin vergi mövqeyinə vergi orqanları tərəfindən etiraz edildiyi halda, əlavə vergi öhdəliklərinin yaranmasını ehtimal etdikdə, vergi öhdəlikləri nəzərə alınmır. Bu cür qiymətləndirmə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonuna qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyinin təfsirinə və bu məsələlərə dair hər hansı məhkəmə və ya digər qurumların məlum qərarlarına əsasən aparılır. Mənfəət vergisi istisna olmaqla, cərimələr, penyalar və vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərə dair rəhbərliyin ən yaxşı təxminləri əsasında tanınır.

Dividendlər. Dividendlər elan olunub təsdiqləndiyi dövrdə kapitalda qeydə alınır. Hesabat dövründən sonra, lakin maliyyə hesabatlarının təsdiqlənməsindən əvvəl elan edilmiş dividendlər haqqında məlumat “hesabat tarixindən sonrakı hadisələr” qeydində açıqlanır. Mənfəətdən dividendlər və digər ödənişlər Şirkətin yerli qanunvericiliyə uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatlarına əsasən həyata keçirilir. Azərbaycan qanunvericiliyində cari ilin xalis mənfəəti bölüşdürmənin əsası kimi müəyyən edilir.

Faiz gəlir və xərcinin uçotu. Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metoduna əsasən hesablama metodu ilə mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, sövdələşmə xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komissiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zəmanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar alınmış və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Şirkət tərəfindən alınmış komissiya haqları, Şirkətin xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Şirkət kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri FVTPL kateqoriyasına aid olunan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Faiz gəlirləri dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (3-cü Mərhələ) istisna olmaqla, maliyyə aktivlərinin ümumi balans dəyərinə effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə hesablanır. Belə aktivlər üzrə faiz gəlirini hesablayarkən dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aktivin amortizasiya olunmuş dəyərinə effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilir.

Haqq və komissiya gəlirləri. Haqq və komissiya gəlirləri müştərinin Şirkət tərəfindən göstərilən xidmətlərin faydasını eyni anda qəbul və istifadə etdiyi müəyyən dövr ərzində düz xətt metodu ilə tanınır. Belə gəlirlərə üçüncü şəxslərin adından kreditlər üzrə xidməti haqqı və s. daxildir. Dəyişən ödənişlər rəhbərliyin fikrincə əhəmiyyətli dərəcədə geri qaytarılmayacağı ehtimalı yüksək olan məbləğdə tanınır.

Sair haqq və komissiya gəlirləri Şirkət öz icra öhdəliyini yerinə yetirdiyi anda, adətən müvafiq əməliyyatı həyata keçirdikdən sonra tanınır. Alınmış və ya alınacaq haqq və komissiya məbləği fərqli icra öhdəlikləri kimi müəyyən edilmiş xidmətlər üzrə əməliyyat qiymətini əks etdirir. Belə gəlirlərə müştəri adından xarici valyutanın satışı və ya alışı təşkil üçün ödənişlər, ödənişlərin emalı haqqı, nağd pul hesablaşmaları üçün ödənişlər, pul vəsaitlərinin toplanması və ya ödənilməsi və yaxud kreditlərin, səhmlərin və ya digər qiymətli kağızların əldə edilməsi, habelə biznesin alınması və ya satılması kimi əməliyyatlarda üçüncü tərəfin adından danışıqların aparılması və ya danışıqlarda iştirak üçün komissiya və haqlar daxildir.

3. Əsas uçot siyasəti (davamı)

Xarici valyutanın çevrilməsi. Şirkətin funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutasıdır. Şirkətin funksional və təqdimat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır.

Monetar aktiv və öhdəliklər ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən Şirkətin funksional valyutasına çevrilir. Belə əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və monetar aktiv və öhdəliklərin ARMB-nin ilin sonuna müəyyən etdiyi rəsmi məzənnə ilə Şirkətin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan gəlir və zərər il üzrə mənfəət və ya zərərdə (xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir kimi) tanınır. İlin sonuna qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilmə ilkin dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələrə tətbiq edilmir. Xarici valyutada olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr, o cümlədən pay alətləri ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixə qüvvədə olan məzənnələrdən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir.

Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızların ədalətli dəyərinə təsiri ədalətli dəyərin dəyişməsindən yaranan gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə ABŞ dolları və Avro ilə ifadə olunmuş xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan rəsmi valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN, 1 Avro=1.8114 AZN (2021: 1 ABŞ dolları = 1.7000 AZN, 1 Avro = 1.9265 AZN).

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktivi realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt halı olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

İşçi heyəti ilə bağlı xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və xəstəlik vərəqələri üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Şirkətin işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır. Şirkətin yerli qanunvericiliyə uyğun müəyyən edilmiş haqlar üzrə ödənişlərdən başqa pensiya və analoji ödənişləri həyata keçirmək üçün hər hansı hüquqi və ya işgüzar praktikadan yaranan öhdəliyi yoxdur.

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr

Şirkət maliyyə hesabatlarında uçota alınan məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə növbəti maliyyə ili ərzində təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik, həmçinin peşəkar ehtimallar və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Fəaliyyətin fasiləsizliyi. Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən hazırlamışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik Şirkətin maliyyə vəziyyətini, cari planlarını, gələcək əməliyyatlar üzrə rentabelliği və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış, həmçinin son makro-iqtisadi dəyişikliklərin Şirkətin fəaliyyətinə təsirini təhlil etmişdir.

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

GKZ-nin qiymətləndirilməsi. GKZ-nin qiymətləndirilməsi müvafiq metodologiya, modellər və ilkin məlumatlardan istifadə etməklə aparılan əhəmiyyətli hesablamaadır. GKZ-nin qiymətləndirilməsi metodologiyasına dair ətraflı məlumat 23 saylı Qeyd-də təqdim edilir. Müvafiq iqtisadi dəyişənlərin defolt ehtimalına təsiri, bu dəyişənlərdəki dəyişikliklərin defolt səviyyəsinə tarixən təsiri olduğunu aydınlaşdırmaq üçün statistik reqressiya təhlilindən istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Bu yanaşma (verilmiş portfel üçün statistik baxımından uyğun olduğu halda) marjinal PD əyrilərini müəyyən zaman anına uyğunlaşdırmaq üçün (mümkün səviyyəyə qədər) istifadə olunur. Defolt ehtimalı müəyyən zaman anında baş verən və gecikmiş ola biləcək cari və ya əvvəlki makroparametrlərlə əsaslandırılmış şəkildə əlaqəli ola bilən birdəfəlik hadisədir. Daha uzun müddət üçün proqnozlar kifayət qədər dəqiq olmadığına görə növbəti 4 il üçün makroiqtisadi funksiya və məlumatlardan istifadə edilmişdir.

Defolt vəziyyətindən sonrakı bərpa prosesi dəyişən iqtisadi şəraitdə bir neçə il ərzində davam etdiyinə görə defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (LGD) ilə makroparametrlər arasındakı əlaqə adətən çox zəif olur və əhəmiyyətli hesab edilmir.

Defolta məruz qalan dəyər (EAD) cari balans dəyəri və gözlənilən ödənişlərdən yarandığına görə bu parametrlər heç bir makro təsirə məruz qalmır.

Əsas gələcək makroiqtisadi fərziyyələr üzrə təyin edilmiş çəki əmsalının 20% azalması və ya artması 31 dekabr 2022-ci il tarixinə GKZ-nin 41,271 AZN çox və ya az olmasına (31 dekabr 2021: 124,567 AZN çox və ya az olmasına) gətirib çıxarardı.

PD təxminlərinin 20% artması və ya azalması 31 dekabr 2022-ci il tarixinə GKZ üzrə ümumi ehtiyatın 51,436 AZN çox və ya az olmasına (31 dekabr 2021: 34,125 AZN çox və ya az olmasına) gətirib çıxarardı. LGD təxminlərinin 20% artması və ya azalması 31 dekabr 2022-ci il tarixinə GKZ üzrə ümumi ehtiyatın 300,141 AZN çox və ya az olmasına (31 dekabr 2021: 114,834 AZN çox və ya az olmasına) gətirib çıxarardı.

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması. Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması ilə bağlı qiymətləndirmə aparmaq üçün Şirkət hesabat və ilkin tanınma tarixlərinə maliyyə aktivi üzrə hesablanmış müvafiq defolt risklərini müqayisə edir. Qiymətləndirmə zamanı hesabat tarixinə kredit riskinin müəyyən səviyyəsi deyil, kredit riskinin nisbətən artması nəzərdən keçirilir.

Şirkət əldə olunması əlavə xərc tələb etməyən dəstəkləyici və əsaslandırılmış məlumatları, o cümlədən müəyyən müştəri portfellerinin davranış aspektləri daxil olmaqla, bir sıra amilləri nəzərə alır. Şirkət defolt anına qədər kredit riskinin artması ilə bağlı davranış əlamətlərini müəyyən müəyyən edir və müvafiq proqnoz məlumatlarını fərdi maliyyə aləti və ya portfel səviyyəsində kredit riskinin qiymətləndirilməsində istifadə edir. 23 saylı Qeyd-ə baxın.

Biznes modelin qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri biznes model əsasında təsnifləşdirilir. Biznes modeli qiymətləndirərkən rəhbərlik birləşmə səviyyəsini və maliyyə alətləri üzrə portfelleri müəyyən etmək üçün mülahizələrdən istifadə etmişdir. Satış əməliyyatlarını qiymətləndirərkən Şirkət onların əvvəlki dövrlərdə baş vermə tezliyini, müddətini və dəyərini, satış səbəblərini və gələcək satışlar ilə bağlı gözləntiləri nəzərə alır. Kredit keyfiyyətinin pisləşməsinə görə potensial zərərlərin azaldılmasına yönəldilmiş satış əməliyyatları “pul axınlarının əldə edilməsi” biznes modelinə uyğun hesab edilir. Kredit riskinin idarə olunması tədbirləri ilə bağlı olmayan ödəmə müddətinə qədər həyata keçirilən digər satışlar da nadir hallarda baş verməsi və dəyərinin ayrılıqda və ya məcmu olaraq əhəmiyyətli olmaması şərtilə, “pul axınlarının əldə edilməsi” biznes modelinə uyğun hesab edilir. Şirkət satış əməliyyatlarının əhəmiyyətini satışların həcmi ilə portfelin orta müddəti ərzində biznes modeli qiymətləndirilən portfelin dəyərini müqayisə etməklə qiymətləndirir. Bundan əlavə, yalnız “stress” ssenarilərdə və ya Şirkətin nəzarətində olmayan, təkrar baş verməyən və Şirkət tərəfindən proqnozlaşdırıla bilməyən ayrıca hadisə ilə bağlı gözlənilən maliyyə aktivlərinin satışı biznes modelin məqsədi ilə əlaqəli olmayan satış əməliyyatı hesab olunur və müvafiq maliyyə aktivlərinin təsnifatına təsir göstərmir.

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Biznes modelin qiymətləndirilməsi (davamı)

“Pul axınlarının əldə edilməsi və satılması” biznes modelində aktivlərin pul axınlarının əldə edilməsi üçün saxlanılması nəzərdə tutulsa da, aktivlərin biznes modelin məqsədlərinə (likvidlik ehtiyaclarının idarə olunması, müəyyən faiz gəlirlərinin əldə edilməsi və ya maliyyə aktivlərinin müddətinin həmin aktivlərin maliyyələşdirdiyi öhdəliklərin müddəti ilə uyğunlaşdırılması) nail olmaq üçün satışı onun tərkib hissəsi hesab edilir.

Digər kateqoriyaya əsasən satış vasitəsilə mənfəət əldə etmək üçün pul axınlarının reallaşdırılması məqsədilə idarə olunan maliyyə aktivləri üzrə portfellər daxildir. Bu biznes model adətən müqavilədə nəzərdə tutulan pul axınlarının əldə edilməsi ilə əlaqəlidir.

Pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri (“SPPI”) meyarına uyğunluğunun qiymətləndirilməsi. Maliyyə aktivləri üzrə pul axınlarının yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğunluğunu müəyyən etmək üçün mülahizələrin irəli sürülməsi tələb edilir.

Pulun zaman dəyəri elementi aşağıdakı hallarda dəyişdirilə bilər, məsələn, müqavilə üzrə faiz dərəcəsi mütəmadi olaraq dəyişildikdə, lakin bu dəyişikliyin müddəti borc aləti üzrə faiz dərəcəsinin qüvvədə olduğu müddətə uyğun gəlmədikdə (məsələn, kredit üç aylıq banklararası faiz dərəcəsinə əsaslanır, lakin həmin faiz dərəcəsi hər ay dəyişdirilir). Pulun zaman dəyərinin dəyişdirilməsi effekti hər bir dövrdə və məcmu olaraq maliyyə alətinin istifadə müddəti ərzində müvafiq alət üzrə pul axınlarını yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun olan pul axınlarından ibarət baza borc aləti ilə müqayisə etməklə qiymətləndirilmişdir. Qiymətləndirmə maliyyə bazarlarında baş verə bilən əsaslandırılmış mümkün maliyyə stress-senariləri daxil olmaqla, bütün əsaslandırılmış mümkün senarilər üçün həyata keçirilmişdir. Ssenaridə nəzərdə tutulan pul axınları bazadan əhəmiyyətli dərəcədə fərqləndikdə, qiymətləndirilən alət üzrə pul axınları yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun gəlmir və maliyyə aləti sonradan FVTPL kateqoriyasında qeydə alınır.

Şirkət müqavilə üzrə pul axınlarının müddətini və ya məbləğini dəyişən müqavilə şərtlərini müəyyən etmiş və nəzərdən keçirmişdir. Pul axınları o halda yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun hesab edilir ki, kreditin şərtlərinə görə onu vaxtından əvvəl ödəmək mümkün olsun, vaxtından əvvəl ödənilən məbləğ əsas borcu və hesablanmış faizləri, eləcə də müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsinə görə əsaslandırılmış əlavə kompensasiyanı özündə əks etdirsin. Aktiv üzrə əsas məbləğ əsas borc üzrə sonrakı ödənişlər (yəni, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə müəyyən edilmiş faizsiz ödənişləri) çıxılmaqla, ilkin tanınma zamanı ədalətli dəyərə bərabərdir. Bu qaydada istisna hal olaraq standart, həmçinin qabaqcadan ödəniş elementlərinə malik olan alətlərə yalnız əsas borc və faiz ödənişləri meyarına uyğun olmaq üçün aşağıdakı şərtlərə cavab verməyə imkan yaradır: (i) aktiv mükafat və ya güzəştə verildikdə (ii) qabaqcadan ödəniş məbləği müqavilə üzrə nominal dəyərdən və hesablanmış faizlərdən, eləcə də müqaviləyə vaxtından əvvəl xitam verilməsinə görə əsaslandırılmış əlavə kompensasiyadan ibarət olduqda və (ii) ilkin tanınma zamanı vaxtından əvvəl ödəniş elementinin ədalətli dəyəri əhəmiyyətsiz olduqda.

Maliyyə aktivlərinin modifikasiyası. Maliyyə aktivləri müqavilə şərtlərinə uyğun olaraq modifikasiya edildikdə (məs: onların şərtlərinə yenidən baxıldıqda), Şirkət bu modifikasiyanın əhəmiyyətli olub olmadığını və ilkin aktivin tanınmasının dayandırılmasına və yeni aktivin ədalətli dəyərlə tanınmasına gətirib çıxarmalı olub-olmadığını qiymətləndirir. Bu qiymətləndirmə əsasən müvafiq uçot siyasətində qeyd olunan keyfiyyət amillərinə əsaslanır və əhəmiyyətli mülahizələrin tətbiq olunmasını tələb edir. Xüsusilə, Şirkət şərtlərinə yenidən baxılmış dəyərsizləşmiş kredit müqavilələrinin tanınmasının dayandırılması, eləcə də yeni tanınmış kreditlərin ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşmiş kreditlər kimi nəzərdən keçirilməsi kimi məsələlərə dair qərar qəbul edərkən mülahizə irəli sürür. Tanınmanın dayandırılması zərurəti ilə bağlı qərar belə modifikasiya nəticəsində risk və faydaların, yəni, gözlənilən pul axınlarının (müqavilədə nəzərdə tutulmayan pul axınları) dəyişməsindən asılıdır. Rəhbərlik belə kreditlərin modifikasiyası nəticəsində risk və faydaların dəyişmədiyini və buna görə də mahiyyət etibarilə bütün bu dəyişikliklərin və kreditlərin tanınmasının dayandırılmadığını və dəyərsizləşmiş kreditlər mərhələsindən yenidən təsnifləşdirilmədiyini müəyyən etmişdir.

4. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı əhəmiyyətli ehtimallar və mülahizələr (davamı)

Maliyyə aktivlərinin silinmə siyasəti. Maliyyə aktivlərini bərpa etmək üçün Şirkətin bütün praktiki imkanları tükəndikdə və Şirkət belə aktivlərin bərpasına dair gözləntilərin əsaslandırılmadığı qənaətinə gəldikdə, maliyyə aktivləri tam və ya qismən silinir. Bərpasına dair əsaslandırılmış gözləntiləri olmayan pul axınlarının müəyyən edilməsi mülahizə tələb edir. Rəhbərlik bərpasına dair əsaslandırılmış gözləntiləri olmayan aktivlər üçün aşağıdakı amilləri nəzərdən keçirmişdir: likvidasiya prosesi və ya müflis olma proseduru, təminatın ədalətli dəyərinin onun Şirkətin mülkiyyətinə keçməsi və ya məcburi şəkildə alınması üçün işlərin tamamlanmasına çəkilən xərclərdən az olması.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin tanınması. Şirkət adi fəaliyyət gedəndə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 9 sayılı MHBS-yə uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınmalıdır. Lakin həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün aktiv bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların şərtləri haqqında məlumat 28 sayılı Qeyddə açıqlanır.

İcarə müddətinin müəyyən edilməsi. Şirkət müqaviləyə xitam verilməsi ilə bağlı bir tərəfin digərinə 3 ay əvvəl hər hansı bildiriş göndərməyəcəyi halda avtomatik olaraq yenilənən müddətsiz müqavilələr əsasında üçüncü tərəflərdən ofis sahələri icarəyə götürür. Şirkət belə müqavilələr üzrə ləğv etmə seçimi olmayan icarə müddətini müəyyən edərkən müqavilələrə xitam verilməyi halda tətbiq ediləcək cərimələri, o cümlədən icarəyə götürülmüş əmlakın əsaslı təmiri, yerdəyişmə xərcləri və ya binaların Şirkətin fəaliyyəti üçün əhəmiyyəti kimi iqtisadi antistimulları nəzərə alır. Bunun nəticəsində dəyəri əhəmiyyətli olan ofis sahələrinin icarə müddəti 5 il müəyyən edilmişdir.

5. Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi

Aşağıdakı yenidən işlənmiş standartlar 01 yanvar 2022-ci il tarixindən qüvvəyə minmiş, lakin Şirkətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərməmişdir:

MHBS 17 “Sığorta Müqavilələri” – 2017-ci ildə hazırlanmışdır və MHBS 4 “Sığorta müqaviləsi”-ni əvəz etmişdir. Yeni standart sığorta müqaviləsinin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması haqqında prinsipləri özündə cəmləşdirir. Şirkət verdiyi sığorta müqavilələrinə, o cümlədən təkrarsığorta müqavilələrinə 17 sayılı “Sığorta Müqavilələri” adlı MHBS-ni tətbiq etməlidir.

17 sayılı MHBS 01 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Həm Müştərilərlə Müqavilələrdən Gəlir 15 sayılı MHBS, həm də 9 sayılı MHBS Maliyyə Alətləri də tətbiq olunarsa, erkən tətbiqə icazə verilir. Bu standart Şirkət üçün tətbiq edilmir.

8 sayılı MUBS-yə dəyişikliklər: Uçot təxminlərinin müəyyən edilməsi (12 fevral 2021-ci ildə dərc olunub və 01 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir).

8 sayılı MUBS-yə edilmiş dəyişiklik Şirkətlərin uçot siyasətindəki dəyişiklikləri uçot təxminlərindəki dəyişikliklərdən necə fərqləndirməli olduğunu izah edir.

Mühasibat Uçotu Təxminlərinin Tərifləri – 8 sayılı MUBS-yə Dəyişikliklər – 2021-ci ilin fevral ayında 8 sayılı MUBS-yə düzəlişlər etdi və burada “mühasibat təxminlərinin” tərifini təqdim edir. Düzəlişlər mühasibat uçotu təxminlərindəki dəyişikliklər və uçot siyasətindəki dəyişikliklər və səhvlərin düzəldilməsi arasındakı fərqi aydınlaşdırır. Həmçinin, onlar mühasibat təxminlərini hazırlamaq üçün Şirkətlərin ölçmə üsullarından və giriş məlumatlarından necə istifadə etdiyini aydınlaşdırır.

Düzəlişlər 01 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və həmin dövrün başlanğıcında və ya ondan sonra baş verən uçot siyasətində və uçot təxminlərindəki dəyişikliklərə tətbiq edilir. Bu fakt açıqlanana qədər erkən müraciətə icazə verilir.

6. Yeni uçot qaydaları

01 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün məcburi xarakter daşıyan və Şirkət tərəfindən vaxtından əvvəl tətbiq edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc olunmuşdur.

16 sayılı MUBS, 37 sayılı MUBS və 3 sayılı MHBS ilə bağlı məhdud məzmunlu dəyişikliklər – “Təyinatlı istifadədən əvvəl əldə edilən gəlirlər”, “Yükümlü müqavilələr” – “Müqavilənin icrası ilə bağlı xərclər”, “Konseptual Əsaslara İstinad” : 16 sayılı MUBS-yə dəyişiklik Şirkətlərə aktivi təyinatı üzrə istifadəyə hazırlayarkən istehsal olunan materialların satışından əldə etdikləri gəlirlərin əsas vəsaitlərin maya dəyərindən çıxılmasını qadağan edir. Belə materialların satışından əldə olunan gəlirlər istehsal xərcləri ilə birlikdə artıq mənfəət və zərərin tərkibində tanınır. Şirkət belə materialların maya dəyərini ölçmək üçün 2 sayılı MUBS-ni tətbiq edəcəkdir. Sınaqdan keçirilən aktiv təyinatı üzrə istifadəyə hələ hazır olmadığı üçün belə aktivin amortizasiyası maya dəyərinə daxil edilmir. 16 sayılı MHBS-yə dəyişiklik aktivin texniki və fiziki göstəricilərini qiymətləndirərkən Şirkətin “aktivin düzgün işləməsinə sınıyacağı” da açıqlayır. Həmin aktivin maliyyə göstəriciləri bu qiymətləndirməyə aid deyil. Beləliklə, aktiv rəhbərliyin nəzərdə tutduğu kimi istismar oluna və rəhbərliyin gözlədiyi əməliyyat effektivliyi səviyyəsinə çatana qədər amortizasiya edilə bilər.

37 sayılı MUBS-yə dəyişiklik “müqavilənin icrası xərcləri” anlayışını izah edir. Dəyişiklikdə müqavilənin icrası üçün birbaşa xərclərin həmin müqavilənin icrası üzrə əlavə xərclərdən ibarət olduğu; və müqavilələrin icrası ilə birbaşa əlaqəli olan digər xərclərin bölüşdürülməsi izah edilir. Dəyişiklik, həmçinin yükümlü müqavilə üçün ayrıca ehtiyat yaradılmazdan əvvəl Şirkətin müqavilənin icrası üçün ayrılmış aktivlər üzrə deyil, müqaviləni yerinə yetirmək üçün istifadə etdiyi aktivlər üzrə yaranmış dəyərsizləşmə zərərinə tanınmasını açıqlayır.

3 sayılı MHBS Şirkətlərin birləşməsi zamanı aktiv və ya öhdəliyin tərkibini müəyyənləşdirmək məqsədilə “2018-ci il Maliyyə Hesabatları üzrə Konseptual Əsaslara” istinad etmək üçün dəyişdirilmişdir. Bu dəyişiklikdən əvvəl 3 sayılı MHBS-də “2001-ci il Maliyyə Hesabatları üzrə Konseptual Əsaslara” istinad edilirdi. Bundan əlavə, 3 sayılı MHBS-yə öhdəliklər və şərti öhdəliklər üçün yeni istisna əlavə edilmişdir. Bu istisna bəzi öhdəliklər və şərti öhdəliklər üçün 3 sayılı MHBS-ni tətbiq edən Şirkətin “2018-ci il Maliyyə Hesabatları üzrə Konseptual Əsaslar” əvəzinə 37 sayılı MUBS və ya 21 sayılı MHBSK-ya istinad etməsini nəzərdə tutur.

1 sayılı MUBS və MHBS-nin tətbiqi üzrə 2 sayılı praktiki tövsiyələrə dəyişikliklər: Uçot siyasəti haqqında açıqlamalar (12 fevral 2021-ci ildə dərc olunub və 01 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). 1 sayılı MUBS-yə dəyişikliklər Şirkətlərdən mühüm uçot siyasəti deyil, əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasını tələb edir. Bu dəyişiklik əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarını müəyyənləşdirir. Bundan əlavə, dəyişikliyə əsasən uçot siyasəti məlumatlarının əhəmiyyətli olması o zaman gözlənilə bilər ki, belə məlumat olmadıqda maliyyə hesabatlarının istifadəçiləri maliyyə hesabatlarındakı digər əhəmiyyətli məlumatları anlama bilməsin. Dəyişiklik Şirkətin maliyyə hesabatları üçün əhəmiyyətli hesab oluna bilən uçot siyasəti məlumatlarına dair nümunələr təqdim edir. Bundan başqa, 1 sayılı MUBS-yə edilən dəyişikliyə əsasən əhəmiyyətli olmayan uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasına ehtiyac olmadığı qeyd olunur. Bununla birlikdə, belə məlumatlar açıqlandığı təqdirdə əhəmiyyətli uçot siyasəti məlumatlarının açıqlanmasına mane olmamalıdır. Bu dəyişikliyi dəstəkləmək məqsədilə, uçot siyasətindəki açıqlamalara əhəmiyyətlilik konsepsiyasının tətbiqi ilə bağlı təlimat əlavə etmək üçün MHBS-nin tətbiqi üzrə 2 sayılı tövsiyələrə (“Əhəmiyyətliliklə bağlı mühakimələrin yürüdülməsi”) dəyişiklik edilmişdir.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

6. Yeni uçot qaydaları (davamı)

12 saylı MUBS-yə dəyişiklik - Vahid əməliyyatdan yaranan aktiv və öhdəliklərə aid təxirə salınmış vergilər (7 may 2021-ci ildə dərc edilib və 01 yanvar 2023-cü il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir). 12 saylı MUBS-yə dəyişiklik icarə və istismardan çıxarma öhdəlikləri kimi əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergilərin uçota alınması qaydasını izah edir. Müəyyən hallarda, Şirkətlər aktiv və ya öhdəliklərin ilk dəfə uçota alınması zamanı təxirə salınmış verginin tanınması öhdəliyindən azad edilir. Əvvəllər bu istisnanın icarə və istismardan çıxarma öhdəliklərinə şamil edilib-edilməməsi ilə bağlı müəyyən qeyri-müəyyənlik olmuşdur, halbuki hər iki əməliyyat üçün aktiv və öhdəlik tanınır. Bu dəyişikliklər, istisnanın tətbiq edilmədiyini və Şirkətlərin belə əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini tanımalı olduğunu aydınlaşdırır. 12 saylı MUBS-yə dəyişikliklər Şirkətlərdən ilkin tanınma zamanı vergi bazasını artıran və azaldan bərabər məbləğdə müvəqqəti fərqlərə səbəb olan əməliyyatlar üzrə təxirə salınmış vergini tanımağı tələb edir.

Yuxarıda başqa cür nəzərdə tutulmadığı hallarda, yeni standartlar və şərtlərin Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsiri gözlənilmir.

7. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

	31 dekabr 2022	31 dekabr 2021
Kassa	6,822	8,277
Banklardakı cari hesab qalıqları	216,288	372,047
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	223,110	380,324

31 dekabr 2022-ci il tarixinə Şirkətin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin ümumi qalığı 1 kontragent bankda (2021: 2 bank) hər biri üzrə ayrılıqda 50,000 AZN-dən çox olmuşdur. Həmin pul vəsaitlərinin cəmi 182,625 AZN (2021: 273,140 AZN) və ya pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin 82%-ni (2021: 72%) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə kredit riskinin ödəmə qabiliyyəti dərəcələrinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir. Şirkətin kredit riskinin təsnifatı sistemi 23 saylı Qeyd-də təsvir edilir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə kredit riskinin ödəmə qabiliyyəti dərəcələrinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Banklardakı cari hesab qalıqları
- Yüksək dərəcə	193,399
- Orta dərəcə	22,889
Kassa çıxılmaqla, cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	216,288

31 dekabr 2021-ci il tarixinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə kredit riskinin ödəmə qabiliyyəti dərəcələrinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Banklardakı cari hesab qalıqları
- Yüksək dərəcə	57,508
- Orta dərəcə	314,539
Kassa çıxılmaqla, cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	372,047

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

7. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri (davamı)

GKZ-nin qiymətləndirilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə qalıqlar 1-ci Mərhələyə aid edilmişdir. Bu qalıqlar üzrə GKZ məbləği əhəmiyyətli olmadığına görə Şirkət pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmamışdır. GKZ-nin qiymətləndirilməsi yanaşması 23 sayılı Qeyd-də göstərilir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin faiz dərəcəsi üzrə təhlili 23 sayılı Qeyd-də göstərilir.

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

	31 dekabr 2022	31 dekabr 2021
Müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin ümumi balans dəyəri	39,975,250	27,639,000
Çıxılsın: kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(2,085,588)	(1,637,287)
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin balans dəyəri	37,889,662	26,001,713

31 dekabr 2022-ci il tarixinə gələcək dövrlərdə yaranacaq faizlər də daxil olmaqla, Şirkətin müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə balans tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək diskont edilməmiş vəsaitlərin məbləği 46,967,299 AZN təşkil edir.

31 dekabr 2022-ci il və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin ümumi balans dəyəri və kredit zərərləri üzrə ehtiyatın kateqoriyalar üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	31 dekabr 2022			31 dekabr 2021		
	Ümumi balans dəyəri	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	Balans dəyəri	Ümumi balans dəyəri	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	Balans dəyəri
<i>Korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər</i>						
KOS kreditləri	200,317	(164,422)	35,895	217,717	(134,262)	83,455
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>						
Daşınmaz əmlak kreditləri	142,600	(21,174)	121,426	72,005	(33,916)	38,089
İstehlak kreditləri	39,274,987	(1,876,784)	37,398,203	27,112,896	(1,457,482)	25,655,414
Biznes kreditləri	357,346	(23,208)	334,138	236,382	(11,627)	224,755
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər	39,975,250	(2,085,588)	37,889,662	27,639,000	(1,637,287)	26,001,713

Hüquqi şəxslərə verilmiş kredit növlərinin daha ətraflı təsviri aşağıda göstərilir:

KOS kreditləri – Şirkət kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərini işçilərin sayına və illik dövriyyəsinə əsasən müəyyən edir.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Hesabat dövrünün əvvəli və sonu arasındakı müddətdə müştərilərə verilmiş kreditlər üçün kredit zərərləri üzrə ehtiyatda və ümumi amortizasiya olunmuş dəyərdə dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>KOS kreditləri</i>								
01 yanvar 2021-ci il tarixinə	2,624	-	94,795	97,419	355,983	-	235,890	591,873
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)								
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(2,624)	-	-	(2,624)	(355,983)	-	(15,111)	(371,094)
Digər dəyişikliklər	-	-	39,467	39,467	-	-	(3,062)	(3,062)
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	(2,624)	-	39,467	36,843	(355,983)	-	(18,173)	(374,156)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	-	-	134,262	134,262	-	-	217,717	217,717
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	-	-	-	-	-	-	-
Digər dəyişikliklər	-	-	30,160	30,160	-	-	(17,400)	(17,400)
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	-	-	30,160	30,160	-	-	(17,400)	(17,400)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	-	-	164,422	164,422	-	-	200,317	200,317

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Daşınmaz əmlak kreditləri</i>								
01 yanvar 2021-ci il tarixinə			220,244		27,954	17,838	948,049	
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
Dövr ərzində tanınması								
dayandırılmış			(198,818)		(27,954)	(17,838)	(875,220)	
Digər dəyişikliklər			12,490				(824)	
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər			(186,328)		(27,954)	(17,838)	(876,044)	
31 dekabr 2021-ci il tarixinə			33,916		-	-	72,005	
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
Dövr ərzində verilmiş	366	-	-	366	100,600	-	-	100,600
Dövr ərzində tanınması								
dayandırılmış			-		-	-	-	
Digər dəyişikliklər			(13,108)		-	-	(30,005)	
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	366		(13,108)		100,600	-	(30,005)	
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	366		20,808		100,600	-	42,000	

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>İstehlak kreditləri</i>								
01 yanvar 2021-ci il tarixinə	95,319	83,601	1,140,404	1,319,324	21,213,704	627,171	2,137,158	23,978,033
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
- bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərinə (1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə)	(6,202)	3,826	-	(2,376)	(324,364)	324,364	-	-
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	(6,695)	(38,597)	136,764	91,472	(314,115)	(219,233)	533,348	-
- 3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə	-	-	(146)	(146)	-	(485)	485	-
- 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (2-ci və 3-cü Mərhələdən 1-ci Mərhələyə)	36	(503)	-	(467)	23,504	-	(23,504)	-
Dövr ərzində verilmiş	115,223	10,546	43,221	168,990	23,750,558	-	-	23,750,558
Dövr ərzində tanınması								
dayandırılmış	(49,219)	(41,757)	(129,133)	(220,109)	(19,735,337)	(378,220)	(496,160)	(20,609,717)
Digər dəyişikliklər	(30,070)	(2,440)	133,304	100,794	(5,065)	(141)	(772)	(5,978)
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	23,073	(68,925)	184,010	138,158	3,395,181	(273,715)	13,397	3,134,863
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	118,392	14,676	1,324,414	1,457,482	24,608,885	353,456	2,150,555	27,112,896

Şirkət mövcud olan tərəfdaşlıq münasibətlərini ikitərəfli formada sadələşdirmək üçün 2021-ci ildə “Optimal Elektronika” MMC-nin ədalətli dəyəri 3,496,293 AZN olan sağlam müştəri portfelini maliyyələşdirmişdir. 2022-ci ildə bu portfellə bağlı qalıq yoxdur. Bu kreditlərin ödəniş qrafikinə əsasən qaytarılmasına görə “Optimal Elektronika” MMC tam məsuliyyət daşıyır və bu kreditlərin istehlak kreditləri kimi göstərilməsi daha məqsəduyğun hesab edilir.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>İstehlak kreditləri</i>								
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	118,392	14,676	1,324,414	1,457,482	24,608,885	353,456	2,150,555	27,112,896
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
- bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərinə (1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə)	(6,535)	4,146	-	(2,389)	(357,030)	107,823	-	(249,207)
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	(10,760)	(6,952)	166,193	148,481	(539,478)	(145,390)	423,787	(261,081)
- 3-cü Mərhələdən 2-ci Mərhələyə	-	257	(6,087)	(5,830)	-	10,927	(20,421)	(9,494)
- 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə (2-ci və 3-cü Mərhələdən 1-ci Mərhələyə)	36	(573)	-	(537)	2,314	(25,375)	-	(23,061)
Dövr ərzində verilmiş	253,444	16,580	76,106	346,130	39,067,705	280,946	188,575	39,537,226
Dövr ərzində tanınması	(64,969)	(6,897)	(92,258)	(164,124)	(18,938,675)	(162,869)	(186,194)	(19,287,738)
Digər dəyişikliklər	(53,708)	(1,516)	152,795	97,571	(7,351,525)	(33,253)	(159,776)	(7,544,554)
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	117,508	5,045	296,749	419,302	11,883,311	32,809	245,971	12,162,091
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	235,900	19,721	1,621,163	1,876,784	36,492,196	386,265	2,396,526	39,274,987

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	Kredit zərərləri üzrə ehtiyat				Ümumi balans dəyəri			
	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Biznes kreditləri</i>								
01 yanvar 2021-ci il tarixinə	59	65	8,391	8,515	12,194	3,861	27,685	43,740
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	(33)	-	1,848	1,815	(7,633)	-	7,633	-
Dövr ərzində verilmiş	2,091	-	-	2,091	212,196	-	-	212,196
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	-	(65)	(3,933)	(3,998)	(2,783)	(3,861)	(12,755)	(19,399)
Digər dəyişikliklər	(23)	-	3,227	3,204	(108)	-	(47)	(155)
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	2,035	(65)	1,142	3,112	201,672	(3,861)	(5,169)	192,642
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	2,094	-	9,533	11,627	213,866	-	22,516	236,382
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>								
<i>Köçürmələr:</i>								
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	(73)	-	6,748	6,675	(16,265)	-	16,798	533
Dövr ərzində verilmiş	3,265	-	-	3,265	283,770	-	-	283,770
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(524)	-	-	(524)	(96,488)	-	-	(96,488)
Digər dəyişikliklər	(1,450)	-	3,615	2,165	(65,751)	-	(1,100)	(66,851)
Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən cəmi dəyişikliklər	1,218	-	10,363	11,581	105,266	-	15,698	120,964
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	3,312	-	19,896	23,208	319,132	-	38,214	357,346

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Dövr ərzində müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata müxtəlif amillər təsir göstərir və gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi haqqında məlumat 23 saylı Qeyd-də göstərilir. Əsas dəyişikliklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

- Dövr ərzində kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması (və ya azalması) və ya dəyərsizləşməsi və sonradan 12 aylıq və bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərlərinin artması (və ya azalması) səbəbindən 1-ci, 2-ci və 3-cü Mərhələlər arasında köçürmələr;
- Dövr ərzində tanınmış yeni maliyyə alətləri üzrə əlavə ehtiyatların hesablanması, eləcə də dövr ərzində maliyyə alətlərinin tanınmasının dayandırılması nəticəsində ehtiyatın azaldılması; və
- Dövr ərzində modellər ilə bağlı fərziyyələrdəki dəyişikliklər, o cümlədən GKZ modellərindəki ilkin məlumatlarının müntəzəm olaraq yenilənməsi nəticəsində PD, EAD və LGD-də baş verən dəyişikliklərə görə gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsinə təsir.

Aşağıdakı cədvəldə amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən və gözlənilən kredit zərərləri üzrə ehtiyat tanınan müştərilərə verilmiş kreditlər ilə bağlı kredit riskinin təhlili göstərilir. Müştərilərə verilmiş kreditlərin balans dəyəri, həmçinin Şirkətin belə kreditlər üzrə kredit riskinə maksimal məruz qalmasını əks etdirir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>KOS kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	-	-	-	-
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	200,317	200,317
Ümumi balans dəyəri	-	-	200,317	200,317
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	-	-	(164,422)	(164,422)
Balans dəyəri	-	-	35,895	35,895

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

31 dekabr 2022-ci il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Daşınmaz əmlak kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	100,600	-	-	100,600
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	42,000	42,000
Ümumi balans dəyəri	100,600	-	42,000	142,600
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(366)	-	(20,808)	(21,174)
Balans dəyəri	100,234	-	21,192	121,426
<i>İstehlak kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	36,414,876	121,577	12,187	36,548,640
30-90 gün gecikdirilmiş	10,745	309,108	15,997	335,850
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	228,466	228,466
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	313,450	313,450
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	1,848,581	1,848,581
Ümumi balans dəyəri	36,425,621	430,685	2,418,681	39,274,987
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(235,900)	(19,721)	(1,621,163)	(1,876,784)
Balans dəyəri	36,189,721	410,964	797,518	37,398,203
<i>Biznes kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	319,132	-	-	319,132
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	16,778	16,778
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	21,436	21,436
Ümumi balans dəyəri	319,132	-	38,214	357,346
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(3,312)	-	(19,896)	(23,208)
Balans dəyəri	315,820	-	18,318	334,138

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

31 dekabr 2021-ci il tarixinə korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən kreditlərin kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>KOS kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	-	-	-	-
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	23,197	23,197
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	194,520	194,520
Ümumi balans dəyəri	-	-	217,717	217,717
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	-	-	(134,262)	(134,262)
Balans dəyəri	-	-	83,455	83,455

31 dekabr 2021-ci il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərle qiymətləndirilən kreditlərin kredit keyfiyyəti üzrə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Daşınmaz əmlak kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	-	-	-	-
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	72,005	72,005
Ümumi balans dəyəri	-	-	72,005	72,005
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	-	-	(33,916)	(33,916)
Balans dəyəri	-	-	38,089	38,089
<i>İstehlak kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	24,608,885	160,989	28,826	24,798,700
30-90 gün gecikdirilmiş	-	192,466	15,111	207,577
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	166,925	166,925
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	219,999	219,999
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	1,719,695	1,719,695
Ümumi balans dəyəri	24,608,885	353,455	2,150,556	27,112,896
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(118,392)	(14,676)	(1,324,414)	(1,457,482)
Balans dəyəri	24,490,493	338,779	826,142	25,655,414

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
<i>Biznes kreditləri</i>				
30 gündən az gecikdirilmiş	213,865	-	-	213,865
30-90 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
91-180 gün gecikdirilmiş	-	-	6,201	6,201
181-360 gün gecikdirilmiş	-	-	-	-
360 gündən çox gecikdirilmiş	-	-	16,316	16,316
Ümumi balans dəyəri	213,865	-	22,517	236,382
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(2,093)	-	(9,534)	(11,627)
Balans dəyəri	211,772	-	12,983	224,755

Yuxarıdakı cədvəllərdə istifadə olunan ödəmə qabiliyyəti dərəcələri üzrə kredit riskinin təsnifatı sistemi haqqında məlumat 23 saylı Qeyd-də göstərilir.

31 dekabr 2022 və 31 dekabr 2021-ci il tarixinə Şirkətin kredit portfelində borc qalığı məcmu kapitalın 10%-dən yuxarı olan müştərisi olmamışdır.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının normativlərinə uyğun olaraq kreditlər yalnız İdarə Heyətinin qərarı ilə və ya xüsusi hallarda, məhkəmə qərarı ilə silinə bilər.

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və girovların qiymətləndirilməsi müvafiq qaydalarla tənzimlənir.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərinə nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin zərərləri üzrə ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərinə nəzarət edir.

Kreditlər üzrə təminatın alınması ilə bağlı Şirkətin siyasəti hesabat dövrü ərzində əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməmiş və əvvəlki dövrdən etibarən Şirkətin saxladığı təminatın ümumi keyfiyyətində ciddi dəyişiklik olmamışdır. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər üzrə təminat haqqında məlumat aşağıda göstərilir.

	KOS kreditləri
Girovla təmin edilmiş kreditlər:	
- yaşayış tipli daşınmaz əmlak	35,895
- sair aktivlər	-
Cəmi	35,895
Təminatlı kreditlər	-
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin balans dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	35,895

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

31 dekabr 2022-ci il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər üzrə təminat haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	Daşınmaz əmlak kreditləri	İstehlak kreditləri	Biznes kreditləri	Cəmi
Girovla təmin edilmiş kreditlər:				
- yaşayış tipli daşınmaz əmlak	121,426	-	-	121,426
- sair aktivlər	-	34,424,784	334,138	34,758,922
“Optimal Elektronika” MMC-nin zəmanəti ilə təmin edilmiş kreditlər	-	-	-	-
Cəmi	121,426	34,424,784	334,138	34,880,348
Təminatlı kreditlər	-	2,973,419	-	2,973,419
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin balans dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	121,426	37,398,203	334,138	37,853,767

31 dekabr 2021-ci il tarixinə korporativ müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə təminat haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	KOS kreditləri
Girovla təmin edilmiş kreditlər:	
- yaşayış tipli daşınmaz əmlak	83,455
- sair aktivlər	-
Cəmi	83,455
Təminatlı kreditlər	-
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin balans dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	83,455

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

31 dekabr 2021-ci il tarixinə fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər üzrə təminat haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	Daşınmaz əmlak kreditləri	İstehlak kreditləri	Biznes kreditləri	Cəmi
Girovla təmin edilmiş kreditlər:				
- yaşayış tipli daşınmaz əmlak	38,089	-	-	38,089
- sair aktivlər	-	24,479,399	224,755	24,704,154
“Optimal Elektronika” MMC-nin zəmanəti ilə təmin edilmiş kreditlər	-	734,776	-	734,776
Cəmi	38,089	25,214,175	224,755	25,477,019
Təminatsız kreditlər	-	441,239	-	441,239
Cəmi müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlərin balans dəyəri (amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən hər bir kredit kateqoriyası üzrə kredit riskini əks etdirən məbləğ)	38,089	25,655,414	224,755	25,918,258

Sair aktivlər əsasən avadanlıqlar və mebellərdən ibarətdir. Yuxarıda qeyd olunan məlumatda kreditin və ya qəbul edilmiş girov təminatının balans dəyəri (bu məbləğlərin hansı daha aşağı olarsa) göstərilir; digər məlumatlar isə təminatsız kreditlər üzrə risklərin tərkibində açıqlanır. Kreditlərin balans dəyəri girov qoyulmuş aktivlərin likvidlik səviyyəsinə görə bölüşdürülmüşdür.

Təminat və kreditin keyfiyyətini artıran digər mexanizmlər vasitəsilə amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üzrə kredit riskinin azalma səviyyəsi aşağıdakı aktivlər üçün təminatın dəyərini ayrıca açıqlamaqla göstərilir: (i) girov təminatı və kreditin keyfiyyətini artıran digər mexanizmlər aktivin balans dəyərində bərabər və ya ondan artıq olan aktivlər (“dəyərindən artıq təminatlı aktivlər”) və (ii) təminat və kreditin keyfiyyətini artıran digər mexanizmlər aktivin balans dəyərindən az olan aktivlər (“dəyərindən az təminatlı aktivlər”).

31 dekabr 2022-ci il tarixinə dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təminatlı aktivlər		Dəyərindən az təminatlı aktivlər	
	Aktiv	Təminat	Aktiv	Təminat
Dəyərsizləşmiş aktivlər:				
<i>Korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər</i>				
KOS kreditləri	9	90		
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər</i>				
Daşınmaz əmlak kreditləri	15	60		
İstehlak kreditləri	3340	7037	4356	1005
Biznes kreditləri	38	504		

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

31 dekabr 2021-ci il tarixinə dəyərsizləşməsindən asılı olmayaraq bütün kreditlər üzrə təminatın effekti aşağıda göstərilir:

	Dəyərindən artıq təminatlı aktivlər		Dəyərindən az təminatlı aktivlər	
	Aktiv	Təminat	Aktiv	Təminat
<i>Dəyərsizləşmiş aktivlər:</i>				
<i>Korporativ müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər</i>				
KOS kreditləri	8	0		
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər</i>				
Daşınmaz əmlak kreditləri	9	9		
İstehlak kreditləri	2096	5911	38	38
Biznes kreditləri	9	5	3	0

Şirkət təminatın dəyərini kreditlərin verildiyi anda qiymətləndirir. Bu Qeyd-də göstərilən təminatın dəyəri girov qoyulan aktivlərin likvidlik səviyyəsini və keyfiyyətini əks etdirmək üçün qiymətləndirməni diskontlaşdırdıqdan sonra təqdim edilən dəyərdir. Şirkət əsasən fiziki şəxslərə mebel və digər məişət avadanlıqları almaq üçün kreditlər verir. Bu mebel və avadanlıqlar kreditin verildiyi anda girov qoyulur ki, bu da kredit portfeli üzrə təminatın əksər hissəsini təşkil edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin hər bir kateqoriyasının təxmin edilən ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 26 sayılı Qeyd-ə baxın. Müştərilərə verilmiş kreditlərin faiz dərəcəsi üzrə təhlili 23 sayılı Qeyd-də göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 28 sayılı Qeyd-də açıqlanır.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

9. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər

	Binalar	Kompüter və avadanlıqlar	Nəqliyyat vasitələri	Qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
31 dekabr 2020-ci il tarixinə ilkin dəyər	6,500,000	736,239	85,920	31,432	7,353,591
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya	(2,053,629)	(520,711)	(39,987)	(15,054)	(2,629,381)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	4,446,371	215,528	45,933	16,378	4,724,210
Əlavələr	-	40,478	-	-	40,478
Köhnəlmə/amortizasiya xərci	(260,000)	(92,101)	(10,400)	(3,143)	(365,644)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balans dəyəri	4,186,371	163,905	35,533	13,235	4,399,044
31 dekabr 2021-ci il tarixinə ilkin dəyər	6,500,000	776,717	85,920	31,432	7,394,069
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya	(2,313,629)	(612,812)	(50,387)	(18,197)	(2,995,025)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balans dəyəri	4,186,371	163,905	35,533	13,235	4,399,044
Əlavələr	-	25,099	-	-	25,099
Silinmələr	-	-	(33,920)	-	(33,920)
Silinmiş aktivlər üzrə amortizasiya xərci	-	-	33,920	-	33,920
Köhnəlmə/amortizasiya xərci	(260,000)	(55,913)	(10,400)	(3,143)	(329,456)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	3,926,371	133,091	25,133	10,092	4,094,687
31 dekabr 2022-ci il tarixinə ilkin dəyər	6,500,000	801,816	52,000	31,432	7,385,248
Yığılmış köhnəlmə/amortizasiya	(2,573,629)	(668,725)	(26,867)	(21,340)	(3,290,561)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	3,926,371	133,091	25,133	10,092	4,094,687

31 dekabr 2022-ci il və 2021-ci il tarixinə qeyri-maddi aktivlər əsasən bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsi üçün istifadə olunan proqram təminatı üzrə lisenziyadan və modullardan ibarətdir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə ilkin dəyəri 519,474 AZN olan əsas vəsaitlərin qalıq dəyəri sıfıra bərabərdir (2021-ci il: 541,304 AZN).

10. İstifadə hüquqlu aktivlər və icarə öhdəlikləri

Şirkət ofis sahələri icarəyə götürür. İcarə müqavilələri adətən 12 ay müddətinə bağlanır, lakin bu müddətin uzadılması seçimini də nəzərdə tutur.

Müqavilələrə icarə və qeyri-icarə komponentləri daxil ola bilər. Şirkət icarə komponentlərini qeyri-icarə komponentlərindən ayırmaq əvəzinə, onları vahid icarə komponenti kimi uçota almaq üsulunu seçmişdir.

İcarə şərtləri fərdi qaydada nəzərdən keçirilir və icarə müqavilələrinə bir çox fərqli şərtlər daxil edilir. İcarə müqavilələrində icarəyə verənin icarə predmeti olan aktivləri ilə bağlı təminat hüququndan başqa heç bir xüsusi şərt nəzərdə tutulmur. İcarə predmeti olan aktivlər kreditlər üzrə təminat kimi istifadə edilə bilməz.

Şirkətin bir sıra icarə müqavilələrinə icarə müddətinin uzadılması və ləğv edilməsi seçimləri daxil edilmişdir. Bu hüquqlar Şirkətin fəaliyyətində istifadə olunan aktivlərin idarə olunmasında əməliyyat çevikliyinin artırılması üçün tətbiq olunur. İcarə müddətinin uzadılma və ləğvetmə seçimlərinin əksəriyyəti Şirkət və müvafiq icarəyə verənlər tərəfindən icra edilə bilər.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

10. İstifadə hüquqlu aktivlər və icarə öhdəlikləri (davamı)

İstifadə hüquqlu aktivlərin icarə predmeti olan aktivlərin növünə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Binalar
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	316,245
Əlavələr	80,585
Amortizasiya xərci	(104,275)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balans dəyəri	292,555
Əlavələr	46,320
Amortizasiya xərci	(119,413)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	219,462

Şirkət icarə öhdəliklərini aşağıdakı kimi tanımışdır:

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Qısamüddətli icarə öhdəlikləri	136,816	115,903
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	118,765	214,603
Cəmi icarə öhdəlikləri	255,581	330,506

İcarə öhdəlikləri üzrə faiz xərci 35,313 AZN (2021: 38,892 AZN) təşkil etmişdir.

Qısamüddətli icarə xərcləri (ümumi və inzibati xərclərə aid edilmiş) ümumi və inzibati xərclərin tərkibində göstərilmişdir:

	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Qısamüddətli icarə xərcləri	4,413	27,533
Qısamüddətli icarə kimi tanınmayan azqiymətli aktivlərin icarəsi ilə bağlı xərclər	4,320	-

2022-ci il ərzində icarə müqavilələri üzrə cəmi ödənişlər 165,291 AZN (2021: 165,324 AZN) təşkil etmişdir.

11. Sair aktivlər

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Ödəniş operatorlarından alınacaq məbləğlər	982,702	1,387,803
Çıxılsın: kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(156,875)	(183,426)
Cəmi maliyyə aktivləri	825,827	1,204,377
Xidmətlər üçün avans ödənişləri	154,292	132,246
Əsas vəsaitlər üçün avans ödənişləri	8,247	8,441
Cəmi sair aktivlər	988,366	1,345,064

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

11. Sair aktivlər (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə amortizasiya olunmuş dəyərli qiymətləndirilən sair maliyyə aktivlərinin kredit riski üzrə təhlili göstərilir. 31 dekabr 2022-ci və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə amortizasiya olunmuş dəyərli qiymətləndirilən sair maliyyə aktivlərinin balans dəyəri, həmçinin Şirkətin həmin aktivlər üzrə maksimal kredit riskini əks etdirir.

	1-ci Mərhələ (12 aylıq GKZ)	2-ci Mərhələ (SICR zamanı bütöv müddət üçün GKZ)	3-cü Mərhələ (dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə bütöv müddət üçün GKZ)	Cəmi
Ödəniş operatorlarından alınacaq məbləğlər				
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	531,575	-	-	531,575
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>				
<i>Köçürmələr:</i>				
- bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərinə (1-ci Mərhələdən 2-ci Mərhələyə)	(10,318)	10,318	-	-
- dəyərsizləşmiş aktivlərə (1-ci və 2-ci Mərhələdən 3-cü Mərhələyə)	(156,875)	-	156,875	-
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(33,831,868)	(10,318)	-	(33,842,186)
Yeni tanınmış aktivlər	33,972,447	725,967	-	34,698,414
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	504,961	725,967	156,875	1,387,803
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	-	(26,551)	(156,875)	(183,426)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	504,961	699,416	-	1,204,377
<i>Dövr üzrə kredit zərərləri üçün ehtiyata təsir edən dəyişikliklər:</i>				
Dövr ərzində tanınması dayandırılmış	(46,904,375)	(699,416)	-	(47,603,791)
Yeni tanınmış aktivlər	47,198,690	-	-	47,198,690
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	799,276	26,551	156,875	982,702
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	-	-	(156,875)	(156,875)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə	799,276	26,551	-	825,827

Ödəniş operatorlarından alınacaq məbləğlər müştərilərin ödənişləri üzrə hesablaşma-kassa xidmətləri göstərən Şirkətlərdən alınacaq yolda olan pul vəsaitlərini əks etdirir.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə ödəniş operatorlarından alınacaq məbləğlər üzrə kredit riskinin ödəmə qabiliyyəti “yüksək dərəcə” kimi qiymətləndirilmişdir. Şirkətin kredit riskinin təsnifatı sistemi 23 sayılı Qeyd-də təsvir edilir.

12. Buraxılmış borc qiymətli kağızlar

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
Daxili bazarda buraxılmış istiqrazlar	5,662,778	5,643,465
Cəmi buraxılmış borc qiymətli kağızlar	5,662,778	5,643,465

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

12. Buraxılmış borc qiymətli kağızlar (davamı)

26 avqust 2021-ci il və 04 noyabr 2022-ci il tarixlərində Şirkət müvafiq olaraq 4,000,000 AZN və 1,500,000 AZN məbləğində hər birinin nominal dəyəri 1,000 AZN olan 4,000 ədəd və 1,500 ədəd faizli təmin edilməmiş istiqrazlar buraxmışdır. Bu emissiyalar Azərbaycan Respublikası Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsində AZ2008020607 və AZ2010020603 dövlət qeydiyyat nömrələri ilə qeydiyyata alınmışdır. İstiqrazların tədavül müddəti müvafiq olaraq 36 ay və 12 ay, illik faiz dərəcəsi isə 10% olmaqla, hər bir təqvim ayından bir ödəniləcəkdir. İstiqrazların yerləşdirilməsi üzrə anderrayterlər “AzFinance” QSC və “ABB-Invest” QSC investisiya şirkətidir.

Buraxılmış borc qiymətli kağızların hər bir kateqoriyasının ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 26 sayılı Qeyd-ə baxın. Buraxılmış borc qiymətli kağızların faiz dərəcəsi üzrə təhlili 23 sayılı Qeyd-də göstərilir.

13. Banklardan alınmış kreditlər

	Valyuta	Ödəniş tarixi	Nominal faiz dərəcəsi	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
“Paşa Bank” ASC	AZN	3 yanvar 2024	11%	20,096,349	9,415,364
Cəmi banklardan alınmış kreditlər				20,096,349	9,415,364

31 dekabr 2022-ci il və 2021-ci il tarixinə yuxarıdakı cədvəldə göstərilən kreditlər üzrə qalıqlar əsas borc və hesablanmış faizlərdən ibarətdir. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə hesablanmış ödəniləcək faizlər 100,624 AZN (2021: 53,662 AZN) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2022-ci il və 2021-ci il tarixində bitən illər üzrə banklardan alınmış kreditlər üzrə faiz dərəcələri bazar faiz dərəcələrinə uyğun olmuşdur. 31 dekabr 2022-ci il və 2021-ci il tarixlərinə banklardan alınmış kreditlərin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir.

Yuxarıda qeyd olunan kredit müqavilələrində hər hansı maliyyə və qeyri-maliyyə şərtləri nəzərdə tutulmamışdır.

Banklardan alınmış kreditlərin valyuta, eləcə də ödəmə müddəti və faiz dərəcəsi üzrə təhlili 23 sayılı Qeyd-də göstərilir.

14. Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
“Embawood” MMC-yə ödənilməli vəsaitlər	187,153	122,845
Digər tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	208,385	125,658
Cəmi tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	395,538	248,503

15. Nizamnamə kapitalı

31 dekabr 2022-ci il və 2021-ci il tarixinə Şirkətin təsdiq edilmiş nizamnamə kapitalı bir səhmin nominal dəyəri 1,000 AZN olan 10,000 ədəd adi səhmdən ibarət olmuşdur (2021: bir səhmin nominal dəyəri 1,000 AZN olan 10,000 ədəd adi səhm). 31 dekabr 2022-ci il və 2021-ci il tarixinə səhm buraxılmamış və dövriyyəyə alınmamışdır.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

16. Sair öhdəliklər

	31 dekabr 2022-ci il	31 dekabr 2021-ci il
İşçilərə ödənilməli vəsaitlər	139,529	137,075
Digər	97,912	52,086
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	237,441	189,161
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	114,296	78,751
Digər	11,134	4,538
Cəmi sair öhdəliklər	362,871	272,450

Maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri haqqında məlumat üçün 26 saylı Qeyd-də göstərilir. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar haqqında məlumat 28 saylı Qeyd-də açıqlanır.

17. Faiz gəlirləri və xərcləri

	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Faiz gəlirləri		
Müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən kreditlər	10,344,554	9,626,587
Cəmi effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəlirləri	10,344,554	9,626,587
Faiz və digər oxşar xərclər		
Banklardan alınmış kreditlər	1,518,656	1,479,938
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	498,062	312,507
İcarə öhdəlikləri	35,313	38,892
Cəmi faiz və digər oxşar xərclər	2,052,031	1,831,337
Xalis faiz gəlirləri	8,292,523	7,795,250

18. Haqq və komissiya xərcləri

	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Haqq və komissiya xərcləri		
<i>FVTPL kateqoriyasına təsnifləşdirilməyən maliyyə alətləri üzrə haqq və komissiya xərcləri</i>		
- Ödəmə məntəqlərindəki əməliyyatlar	599,238	440,034
- Digər	94,309	68,841
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	693,547	508,875

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

19. İnzibati və sair əməliyyat xərcləri

	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
İşçi heyəti ilə bağlı xərclər	2,433,308	2,110,463
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	329,456	365,644
İstifadə hüquqlu aktivlərin amortizasiya xərcləri	119,413	104,275
Peşəkar xidmət haqları	108,523	72,373
Rabitə xərcləri	77,986	80,850
Vergi xərcləri	39,964	43,202
Reklam xərcləri	36,278	47,794
Təmir və texniki xidmət xərcləri	26,467	23,717
Agentlik xərcləri	13,487	6,036
İcarə xərcləri	8,733	27,533
Digər xərclər	113,049	107,178
Cəmi inzibati və sair əməliyyat xərcləri	3,306,664	2,989,065

İşçi heyəti ilə bağlı xərclərin 335,699 AZN məbləğində hissəsini (2021: 306,011 AZN) sosial sığorta ayırmaları təşkil edir.

20. Mənfəət vergisi

(a) Mənfəət vergisi xərcinin/(gəlirinin) komponentləri

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Cari vergilər	929,510	910,051
Təxirə salınmış vergilər	(19,865)	(25,979)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	909,645	884,072

(b) Mənfəət vergisi xərci ilə mənfəət və ya zərərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müvafiq vergi dərəcəsinə olan hasilinin üzləşməsi

2022 və 2021-ci illər ərzində Şirkətə tətbiq edilən mənfəət vergisi dərəcəsi 20% təşkil etmişdir. Gözlənilən və faktiki tətbiq edilən vergi xərclərinin üzləşməsi aşağıda göstərilir.

	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
Vergidən əvvəlki mənfəət	4,093,758	4,219,682
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20% dərəcə ilə hesablanmalı olan mənfəət vergisi xərci	818,752	843,936
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan xərclərin vergi effekti: - Gəlirdən çıxılmayan xərclər	104,565	40,136
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	923,317	884,072

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

20. Mənfəət vergisi (davamı)

(c) Müvəqqəti fərqlərin növləri üzrə təxirə salınmış vergilərin təhlili

MHBS və Azərbaycan Respublikasının yerli vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir və 20% (2021: 20%) dərəcəsində qeydə alınır.

	01 yanvar 2022	Mənfəət və ya zərəmə gəlir/(xərc) kimi yazılmışdır	31 dekabr 2022
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(9,919)	10,313	394
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	(103,383)	378	(103,005)
İstifadə hüquqlu aktivlər	(57,925)	14,619	(43,306)
İcarə öhdəlikləri	66,101	(14,985)	51,116
Sair öhdəliklər	9,132	(4,132)	5,000
Təxirə salınmış xalis vergi öhdəliyi	(95,994)	6,193	(89,801)

31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üçün müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	01 yanvar 2021	Mənfəət və ya zərəmə gəlir/(xərc) kimi yazılmışdır	31 dekabr 2021
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlərin vergi effekti			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(46,509)	36,590	(9,919)
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	(104,361)	978	(103,383)
İstifadə hüquqlu aktivlər	(62,663)	4,738	(57,925)
İcarə öhdəlikləri	69,764	(3,663)	66,101
Sair öhdəliklər	21,796	(12,664)	9,132
Təxirə salınmış xalis vergi öhdəliyi	(121,973)	25,979	(95,994)

21. Dividendlər

	2022	2021
	Adi səhmlər	Adi səhmlər
01 yanvar tarixinə ödənilməli dividendlər	-	-
İl ərzində elan edilmiş dividendlər	3,000,000	3,000,000
İl ərzində ödənilmiş dividendlər	(3,000,000)	(3,000,000)
31 dekabr tarixinə ödənilməli dividendlər	-	-

Bütün dividendlər Azərbaycan manatı ilə elan edilir və ödənilir.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

22. Seqmentlər üzrə təhlil

Fəaliyyət seqmentləri – Şirkətin biznes fəaliyyəti zamanı mənfəət əldə edə bildiyi və ya xərc çəkdiyi, əməliyyat nəticələrinin fəaliyyətlə bağlı qərar qəbul edən səlahiyyətli şəxs tərəfindən mütəmadi olaraq nəzərdən keçirildiyi və haqqında ayrıca maliyyə məlumatlarının mövcud olduğu komponentlərdir. Fəaliyyətlə bağlı qərar qəbul edən səlahiyyətli şəxs resursların bölüşdürülməsi və Şirkətin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi ilə məşğul olan şəxs və ya şəxslər qrupu ola bilər. Fəaliyyətlə bağlı qərar qəbul edən səlahiyyətli şəxsin funksiyaları Şirkətin İdarə Heyəti tərəfindən yerinə yetirilir.

Şirkətin fəaliyyəti iki əsas biznes seqmenti üzərində qurulmuşdur:

- Fərdi bankçılıq – istehlak və daşınmaz əmlak kreditlərinin verilməsi;
- Korporativ bankçılıq – kreditlər və digər maliyyələşdirmə vəsaitlərinin təqdim edilməsi.

Fəaliyyətlə bağlı qərar qəbul edən səlahiyyətli şəxs seqmentlər üzrə fəaliyyət nəticələrini vergidən əvvəlki mənfəətə əsasən qiymətləndirir.

31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	Fərdi bankçılıq	Korporativ bankçılıq	Cəmi
<i>Üçüncü tərəflərdən yaranan gəlirlər:</i>			
- Faiz gəlirləri	10,256,069	88,485	10,344,554
- Haqq və komissiya gəlirləri	71,870	180,000	251,870
Cəmi gəlirlər	10,327,939	268,485	10,596,424
Faiz xərcləri	(2,034,478)	(17,553)	(2,052,031)
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	(445,632)	(3,845)	(449,477)
Haqq və komissiya xərcləri	(687,615)	(5,932)	(693,547)
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir	(947)	-	(947)
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	(3,278,380)	(28,284)	(3,306,664)
Seqment nəticələri	3,880,887	212,871	4,093,758

31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	Fərdi bankçılıq	Korporativ bankçılıq	Cəmi
<i>Üçüncü tərəflərdən yaranan gəlirlər:</i>			
- Faiz gəlirləri	9,581,846	44,741	9,626,587
- Haqq və komissiya gəlirləri	37,357	140,192	177,549
Cəmi gəlirlər	9,619,203	184,933	9,804,136
Faiz xərcləri	(1,796,793)	(34,544)	(1,831,337)
Kredit zərərləri üzrə ehtiyat	45,119	(36,843)	8,276
Haqq və komissiya xərcləri	(499,276)	(9,599)	(508,875)
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər çıxılmaqla gəlir	(793)	-	(793)
İnzibati və sair əməliyyat xərcləri	(2,932,683)	(56,382)	(2,989,065)
Seqment nəticələri	4,434,777	47,565	4,482,342

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Risqlərin idarə edilməsi maliyyə (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsinin əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Maliyyə aləti ilə əməliyyat aparan bir tərəfin müqavilə öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurularsa, Şirkət kredit riskinə məruz qalır.

Kredit riski Şirkətin qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində yaranır ki, bu da maliyyə aktivlərinin və balansdankənar kredit öhdəliklərin yaranmasına səbəb olur.

Şirkətin məruz qaldığı kredit riskinin maksimal səviyyəsi maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivlərinin balans dəyərində əks etdirilir. Təqdim edilmiş maliyyə zəmanətləri, kreditlərin verilməsi ilə bağlı öhdəliklər, istifadə edilməmiş kredit xətləri və ixrac/idxal akkreditivləri üçün maksimal kredit riski öhdəliyin məbləğidir.

Kredit riskinin idarə edilməsi. Kredit riski Şirkətin biznesi üçün yeganə əhəmiyyətli riskdir. Buna görə, rəhbərlik kredit riskinin idarə edilməsinə xüsusi diqqət yetirir.

Kredit riskinin bazar şəraitindən, gələcək pul axınlarından və zamandan asılı olaraq dəyişməsinə görə risklərin idarə edilməsi məqsədilə qiymətləndirilməsi mürəkkəb prosesdir və modellərin istifadəsini tələb edir. Aktivlər portfeli üzrə kredit riskinin qiymətləndirilməsi defoltun baş vermə ehtimalına, müvafiq zərər əmsallarına və kontragentlər arasında defolt vəziyyətlərinin korrelyasiyası ilə bağlı əlavə təxminləri tələb edir.

Fiziki şəxslərin qiymətləndirilməsi metodologiyası təhsil, fəaliyyət sahəsi, iş yeri, kredit tarixçəsi, xalis aylıq gəlir kimi meyarlar əsasında həyata keçirilir. Təqdim olunan məlumatlara əsasən müştərinin ərizəsi ya təsdiqlənir ya da imtina edilir.

Əsas kredit risklərinin idarə edilməsi metodları Şirkətin qəbul etdiyi Kredit Siyasətində qeyd olunur. Bu, əvvəlcədən müəyyən edilmiş meyarlara əsasən (sahə, müddət, əlaqəli tərəflər, region və.s) limitlərin təyin edilməsi və kredit portfelinin diversifikasiyasını əhatə edir. Kreditlər, həmçinin başlanğıcda və müddətin sonuna qədər “ən yaxşı praktika reytingi” və “qiymətləndirmə sistemləri” əsasında təyin edilmiş risk dərəcələrinə görə təsnifləşdirilir. Bu vasitələr həmçinin potensial itkilər üçün münasib ehtiyatların yaradılmasında da istifadə ediləcək. Kredit əməliyyatları ilə bağlı ARMB tərəfindən tətbiq edilən bütün məhdudiyət və normativlər Şirkətin Kredit Siyasətində nəzərə alınıb.

Limitlər. Şirkət məruz qaldığı kredit riskinə bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupu üzrə limitlər müəyyən etməklə nəzarət edir. Belə risklərə mütəmadi olaraq nəzarət edilir və limitlərə ildə bir dəfədən az olmayaraq yenidən baxılır.

Müştərilərlə iş üzrə kredit mütəxəssisləri tərəfindən yaradılmış kredit ərizələri kredit limitinin təsdiqlənməsi üçün müvafiq kredit komitəsinə təqdim edilir. Kredit riski, həmçinin hüquqi və fiziki şəxslərin təminat və zəmanətlərini almaqla idarə olunur. Kredit riskinin monitorinqi məqsədləri üçün kredit departamentinin mütəxəssisləri tərəfindən müntəzəm olaraq müştərilərin fəaliyyəti və maliyyə göstəricilərinin təhlili əsasında hesabatlar hazırlanır. Ödəmə qabiliyyəti aşağı olan müştərilər ilə bağlı əhəmiyyətli risklər haqqında məlumat İdarə Heyətinə təqdim olunur və onun tərəfindən təhlil edilir.

Kredit riskinin təsnifatı sistemi. Kredit riskinin qiymətləndirilməsi və kredit riskinin səviyyəsinə görə maliyyə alətlərinin təsnifləşdirilməsi məqsədilə Şirkət iki yanaşmadan istifadə edir: Daxili risk əsaslı reyting sistemi (IRB) və Beynəlxalq Reyting Agentlikləri (Standard & Poor’s - “S&P”, Fitch, Moody’s) tərəfindən müəyyən edilən xarici kredit reytingi sistemi.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Daxili və xarici kredit reytingləri və müəyyən edilmiş defolt ehtimalları intervalları aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

Vahid şkala üzrə ödəmə qabiliyyəti dərəcələri	Müvafiq daxili reytinglər	Kənar Beynəlxalq Reyting Agentliklərinin müvafiq reytingləri (S&P)
Ən yüksək dərəcə	0	AAA- dan BB+ dək
Yüksək dərəcə	1	BB dan B+ dək
Orta dərəcə	2 - 3	B, B-
Xüsusi monitoring tələb edir	4	CCC+ dan CC- dək
Defolt	5 - 9	C, D-I, D-II

Vahid şkala üzrə kredit riskinin hər bir səviyyəsi üçün müəyyən ödəmə qabiliyyəti dərəcələri təyin olunur:

- *Ən yüksək dərəcə* – aşağı kredit riski olan yüksək keyfiyyətli aktivlər;
- *Yüksək dərəcə* – orta kredit riski olan kifayət qədər keyfiyyətli aktivlər;
- *Orta dərəcə* – qənaətbəxş kredit riski olan orta keyfiyyətli aktivlər;
- *Xüsusi monitoring tələb edir* – daha ətraflı monitoring və bərpaedici idarəetmə tələb edən kreditləşdirmə mexanizmləri; və
- *Defolt* – defolt hadisəsi baş vermiş kreditləşdirmə mexanizmləri.

IRB sistemi Şirkət daxilində işlənib hazırlanır və reytinglər rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilir. Şirkət aktivin növündən asılı olaraq kredit riskinin qiymətləndirilməsi üçün müxtəlif üsullardan istifadə edir. Belə sistemlərin ən çox istifadə olunan üç növü aşağıda göstərilir:

- *Modelə əsaslanan sistem:* bu sistem çərçivəsində kredit riski reytingləri kredit şöbəsinin mütəxəssislərinin məhdud iştirakı ilə müstəqil şəkildə işlənib hazırlanmış statistik modellərin vasitəsilə təyin edilir. Statistik modellər keçmiş dövrlərdə baş vermiş defolt vəziyyətləri barədə məlumatlara əsasən proqnozlaşdırma üçün optimal sayılan keyfiyyət və kəmiyyət məlumatlarını əhatə edir.
- *Ekspert mülahizəsinə əsaslanan sistem:* bu sistem çərçivəsində kredit riski reytingləri Şirkət daxilində hazırlanmış daxili metodologiya və müxtəlif keyfiyyət və kəmiyyət amilləri əsasında kredit şöbələrinin təcrübəli mütəxəssisləri tərəfindən təyin edilir. Bu metod mürəkkəb statistik modellərə deyil, ekspert metodologiyasına və mülahizələrinə əsaslanır.
- *Hibrid sistem:* bu reyting sistemi yuxarıda göstərilən iki sistemin birləşməsidir. Bu sistem ekspertlərin iştirakı ilə əvvəlki dövrün məlumatlarından istifadə etməklə işlənib hazırlanmışdır.

Şirkət aşağıdakı maliyyə aktivləri üzrə kredit riskinin qiymətləndirilməsi üçün IRB sistemlərini tətbiq edir: istehlak, korporativ və KOS kreditləri.

Reyting modelləri müntəzəm olaraq Kredit Riski departamenti tərəfindən nəzərdən keçirilir və faktiki defolt məlumatları əsasında fərqlər təhlil edilir və zərurət yarandıqda yenilənir. Şirkət istifadə edilən metoddan asılı olmayaraq, müntəzəm olaraq reytinglərin düzgünlüyünü təsdiqləyir, modellərin proqnozlaşdırılma imkanını hesablayır və qiymətləndirir.

GKZ-nin qiymətləndirilməsi. GKZ gələcək pul axınlarındakı azalmaların ehtimal ilə ölçülmüş cari dəyərinin qiymətləndirilməsidir (yəni, müəyyən müddət ərzində çəki qisminə müvafiq defolt riskləri istifadə olunmaqla kredit zərərlərinin orta çəkisidir). GKZ-nin qiymətləndirilməsi obyektiv olub, mümkün nəticələrin miqyasını qiymətləndirməklə müəyyən edilir. GKZ-nin qiymətləndirilməsi Şirkət tərəfindən istifadə olunan dörd parametr əsasında həyata keçirilir: defolt ehtimalı (“PD”), defolta məruz qalan dəyər (“EAD”), defolt baş verəcəyi halda itirilməsi gözlənilən məbləğ (“LGD”) və diskont dərəcəsi (“DR”).

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

GKZ-nin qiymətləndirilməsi (davamı)

EAD - hesabat dövründən sonra kredit qalığının məbləğində gözlənilən dəyişiklikləri nəzərə alaraq, gələcək defolt tarixində kredit qalığının qiymətləndirilməsi, o cümlədən əsas borc və faizlərin ödənilməsi və kredit öhdəlikləri üzrə vəsaitlərin gözlənilən istifadəsidir. PD – müəyyən müddət ərzində defoltun baş vermə ehtimalının qiymətləndirilməsidir. LGD – defolt baş verdiyi zaman yaranan zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə üzrə ödənilməli gələcək pul axınları ilə borcalanın, həmçinin təminatın satışından əldə etməsi gözlənilən pul axınları arasındakı fərqə əsaslanır. Adətən bu göstərici EAD-nin faiz nisbəti kimi ifadə edilir. Gözlənilən zərərlər hesabat dövrünün sonuna cari dəyərə diskontlaşdırılır. Diskont dərəcəsi maliyyə aləti üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi və ya onun təxmini dəyəridir.

GKZ-nin hesablanması üçün Şirkət 2-ci Mərhələdəki risklər üçün bütöv müddət üzrə (*bütöv müddət üzrə GKZ*) və 1-ci Mərhələdəki kreditlər üçün bir illik müddət üzrə (*12 aylıq GKZ*) defolt ehtimalı müəyyən etməlidir. 9 sayılı MHBS-nin tətbiqi ilə bağlı olaraq təxmini yanaşmadan istifadə edilmişdir. Markov metoduna əsasən ümumi portfel üçün 0, 1, 2, 3 yekun reyting qrupları və defolt (DPD reytingi > 3) arasında keçidləri modelləşdirmək üçün miqrasiya matrisləri istifadə edilmişdir.

GKZ-nin hesablanması zamanı 9 sayılı MHBS-yə əsas tələblərdən biri gələcək proqnoz məlumatlarının nəzərə alınmasıdır. Adətən bu, iqtisadiyyatın gözlənilən inkişafı (makroiqtisadi məlumat) ilə əlaqədar təxminlərə düzəlişin edilməsini tələb edir. Bütöv müddət üzrə defolt ehtimalına belə düzəlişin əlavə edilməsinin nisbətən asan və əlverişli üsulu seçilmiş makroiqtisadi dəyişənlər ilə müqayisədə əvvəlki dövrlərdə baş verən defolt dərəcələrinin davranışını izah edən reqressiya modellərinin istifadə edilməsidir. Bu yanaşma (verilmiş portfel üçün statistik baxımından uyğun olduğu halda) marjinal PD əyrilərini müəyyən zaman anına uyğunlaşdırmaq üçün (mümkün səviyyəyə qədər) istifadə olunur.

Defolt ehtimalının qiymətləndirilməsi məqsədilə Şirkət aşağıdakı şərtlərdən biri və ya bir neçəsinin baş verdiyi təqdirdə defolt vəziyyətinin yarandığını hesab edir:

- borcalanın müqavilə ilə ödənişləri 90 gündən artıq gecikdirildikdə;
- borcalan aşağıda göstərilən ehtimal olunan müflis olma meyarlarına cavab verdikdə:
 - Şirkət borcunu restrukturizasiya etmək məcburiyyətində qaldıqda;
 - borcalan vəfat etdikdə;
 - borcalan müflis olduqda və ya borcalanın müflis olma ehtimalı yüksək olduqda; və
 - kreditlər çəkilmiş kredit zərərlərini əks etdirən əhəmiyyətli dərəcədə güzəştə alındıqda və ya verildikdə.

Məlumatların açıqlanması məqsədilə Şirkət defolt anlayışını dəyərsizləşmiş aktivlər anlayışına tam uyğunlaşdırmışdır. Yuxarıda qeyd olunan defolt anlayışı Şirkətin bütün maliyyə aktivlərinə tətbiq edilir.

İlkin tanınma vaxtından etibarən kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinin qiymətləndirilməsi (SICR) həm fərdi qaydada, həm də portfel əsasında həyata keçirilir. Hüquqi və fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər və digər maliyyə aktivləri ilə əlaqədar kredit riskinin əhəmiyyətli artması skoring modellərindən asılı olaraq portfel əsasında və ya fərdi qaydada qiymətləndirilir. Risklərin İdarə Edilməsi departamenti kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması faktının müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən meyarların uyğunluğunu müntəzəm olaraq yoxlayır və təhlil edir. Maliyyə aktivlərinin ödənişi 30 gündən artıq gecikdirildiyi halda, ilkin tanınma vaxtından kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması fərziyyəsi təkzib edilmir.

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

GKZ-nin qiymətləndirilməsi (davamı)

Aşağıdakı keyfiyyət, kəmiyyət və ya məhdudlaşdırıcı meyarlardan biri və ya bir neçəsi baş verdiyi təqdirdə, Şirkət maliyyə aləti üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artdığını hesab edir:

- ödəniş müddəti 30 gün gecikdirildikdə;
- risk üzrə “xüsusi monitoring tələb edir” ödəmə qabiliyyəti dərəcəsi təyin edildikdə;
- kredit riski daxili reytinglər əsasında hesablanmış məhdudlaşdırıcı meyarlar əsasında əhəmiyyətli dərəcədə artdıqda.
- kredit daxili nəzarət proseduruna uyğun olaraq “nəzarət siyahısına” daxil edildikdə.
- Nisbi məhdudlaşdırıcı meyar mövcud skoring modellərindən istifadə etmədən maliyyə alətləri portfeli əsasında müəyyən edildikdə: Şirkət müntəzəm olaraq yüksək kredit riskinə (yüksək kredit riskli regionlar, keyfiyyətsiz maliyyə alətləri, buraxılması dayandırılan maliyyə alətləri) malik seqmentlərin monitoringini aparır və belə portfeller üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinə müəyyən edir.

Hazırkı maliyyə hesabatlarında tanınmış GKZ səviyyəsi ilkin tanınmadan sonra borcalanın kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsindən asılıdır. Bu yanaşma gözlənilən kredit zərərlərinin qiymətləndirilməsi üçün üç mərhələli modelə əsaslanır. 1-ci Mərhələ - ilkin tanınma zamanı dəyərsizləşməmiş və həmin vaxtdan kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmamış maliyyə aktivləri üzrə 12 aylıq GKZ əsasında dəyərsizləşmə ehtiyatı tanınır. İlkin tanınma vaxtından etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmış, lakin hələ dəyərsizləşmiş maliyyə aləti 2-ci Mərhələyə köçürülür və dəyərsizləşmə ehtiyatı bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri əsasında tanınır. Maliyyə aləti dəyərsizləşdikdə 3-cü Mərhələyə köçürülür və dəyərsizləşmə ehtiyatı bütöv müddət üçün gözlənilən kredit zərərləri əsasında tanınır. Aktivin 3-cü Mərhələyə köçürülməsi nəticəsində Şirkət faiz gəlirini ümumi balans dəyəri əsasında tanımağı dayandırır və faiz gəlirini hesablayarkən gözlənilən kredit zərərləri çıxılmaqla, balans dəyərinə aktivin effektiv faiz dərəcəsini tətbiq edir.

Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması meyarı artıq yerinə yetirilmədikdə, maliyyə aləti 1-ci Mərhələyə geri köçürülür. Əgər kredit qalığı kredit riskinin əhəmiyyətli artması nəticəsində 2-ci Mərhələyə köçürülmüşdürsə, Şirkət həmin kredit riskinin aktuallığının saxlanması və ya dəyişməsindən əmin olmaq üçün ona nəzarət edir.

Şirkət gözlənilən kredit zərərlərini portfel əsasında qiymətləndirir: daxili reytinglər fərdi qaydada qiymətləndirilir, lakin eyni kredit riski reytingləri və eyni kredit portfeli seqmentləri üçün GKZ-nin hesablanması prosesində eyni kredit riski parametrləri (məsələn, PD, LGD) tətbiq edilir. Bu yanaşma borcalanlar haqqında müəyyən məlumatlar (kreditin vaxtında ödənilməməsi, əvvəlki dövrlər üzrə zərərlər haqqında məlumat, yer və digər proqnoz məlumatları kimi) əsasında portfelin eyni seqmentlərə daxil edilməsini əhatə edir.

Qiymətləndirmə portfel əsasında aparıldıqda Şirkət risk mərhələlərini müəyyən edir və zərər üzrə ehtiyatları ümumi şəkildə hesablayır. Şirkət kredit portfelini kredit riskinin ümumi xüsusiyyətləri əsasında müəyyən edilmiş seqmentlər əsasında elə şəkildə təhlil edir ki, qrup daxilində kredit portfelleri eyni və ya analoji risklərə malik olsunlar. Əsas ümumi kredit xüsusiyyətlərinə aşağıdakılar daxildir: müştərinin növü (məsələn, topdansatış və ya pərakəndə), məhsulun növü, kredit riskinin reytingi, ilkin tanınma tarixi, ödəmə müddətində qalan tarix, təminatın keyfiyyəti və kredit məbləğinin təminatın dəyərinə nisbəti (LTV). Müxtəlif seqmentlər, həmçinin PD və LGD kimi kredit riski parametrlərindəki fərqləri əks etdirilir. Risklərin İdarə Edilməsi departamenti müntəzəm olaraq qruplar üzrə bölgünün uyğunluğunu yoxlayır və təhlil edir.

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

GKZ-nin qiymətləndirilməsi (davamı)

Ümumiyyətlə, GKZ aşağıdakı kredit riski parametrlərinin hasilinə bərabərdir: effektiv faiz dərəcəsi istifadə etməklə cari dəyərə diskontlaşdırılan EAD, PD və LGD. GKZ hər bir fərdi kredit qalığını və ya ümumi seqmentin bütöv müddəti ərzində hər bir növbəti il üçün kredit riski parametrlərini proqnozlaşdırmaqla müəyyən edilir. Bu üç komponentin hasili tapılır və bərpa ehtimalını (yəni, maliyyə aktivinin əvvəlki ayda ödənilməsi və ya defolt olması) nəzərə alaraq onlara düzəliş edilir. Bu, hər bir gələcək dövr üçün GKZ-nin hesablanmasını effektiv şəkildə təmin edir və sonradan hesabat tarixinə geri diskontlaşdırılaraq toplanır. GKZ-nin hesablanması üçün istifadə edilən diskont dərəcəsi ilkin effektiv faiz dərəcəsi və ya onun təxmini dəyəridir.

Kredit riski parametrlərinin əsas hesablanma prinsipləri. EAD – maliyyə alətinin növündən asılı olaraq dəyişən gözlənilən ödəniş qrafikinə əsasən müəyyən edilir. Amortizasiya olunan maliyyə alətləri və birdəfəlik kreditlər üçün EAD borcalan tərəfindən 12 ay müddətinə və ya bütöv müddət üzrə ödənişlər əsasında müəyyən edilir. Bu zaman, borcalan tərəfindən gözlənilən artıq ödəmə də nəzərə alınır. Hesablamaya, həmçinin vaxtından əvvəl ödəniş və ya yenidən maliyyələşdirmə ehtimalları daxildir.

GKZ-nin hesablanması üçün iki növ defolt ehtimalından istifadə edilir: 12 aylıq və bütöv müddət üçün defolt ehtimalı. 12 aylıq defolt ehtimalının qiymətləndirilməsi əvvəlki dövrlər üzrə defolt haqqında mövcud olan ən son məlumatlara əsaslanır və zərurət yaranıqda, dəstəklənən proqnoz məlumatları da nəzərə alınır. Bütöv müddət üçün defolt ehtimalı maliyyə alətinin qalan müddəti ərzində defoltun baş vermə ehtimalının qiymətləndirilməsini əks etdirir və maliyyə alətinin bütöv müddəti ərzində 12 aylıq defolt ehtimalının məbləğinə bərabərdir. Bütöv müddət üzrə defolt ehtimalının hesablanması üçün Şirkət seqmentdən və kreditin növündən (miqrasiya matrisi əsasında hesablanan 12 aylıq defolt ehtimalının ekstrapolyasiyası, əvvəlki dövrlər üzrə defolt məlumatları əsasında bütöv müddət üzrə defolt ehtimalı ayrıları) asılı olaraq müxtəlif statistik üsullardan istifadə edilir.

LGD – defolt olmuş kredit qalığı üzrə zərərin həcmi ilə bağlı Şirkətin proqnozunu əks etdirir. LGD kontragentin növündən, iddianın növündən və prioritetindən, eləcə də girovun və ya digər kredit təminatının mövcudluğundan asılıdır. 12 aylıq və bütöv müddət üzrə LGD defolt hadisəsindən sonra gözlənilən defolt vəziyyətindən qayıtma hallarına təsir edən amillər əsasında müəyyən edilir. LGD-nin qiymətləndirilməsi yanaşması aşağıdakı göstəriləni kimi, LGD-nin defolt vəziyyətindən qayıtma statistikasına əsasən portfel əsasında hesablanmasından ibarətdir:

- LGD modelləşdirməsi zamanı defolta məruz qalmış kredit qalıqları tam ödənilmə və silinmə ilə nəticələnəcək son iki vəziyyətin (absorbinq vəziyyəti) bütöv müddət üzrə ehtimaldır. LGD iki mümkün son vəziyyətdə ehtimal ilə ölçülən orta çəkili zərər məbləğidir – yəni, kredit ödənilməsi halda 0% zərər və silindiyi halda 100% zərər yaranır və bu, reyting şkalası üzrə “9” balla qiymətləndirilir. Nəticədə, LGD parametri yalnız reyting şkalası üzrə 9 bala miqrasiya ehtimalıdır. Buna görə, miqrasiya matrisi yanaşması tətbiq edilmişdir. Bu yanaşmaya əsasən 4-9 reytingləri bir defolt vəziyyəti üzrə qruplaşdırılmamış və ayrı-ayrı vəziyyətlər kimi qeydə alınmışdır. Bu metoda uyğun olaraq 9 reytingi absorbinq vəziyyəti hesab edilir və 4-8 reytinglərdə baş verən defoltrlar 9-cu reytingə bütöv müddət keçid metodu ilə hesablanmış müvafiq LGD göstəricilərinə malik olacaqdır.
- Uzunmüddətli kredit qalıqlarının tamamilə ümitsiz kimi qeydə alınmasının məntiqi standart bərpa variantlarının artıq yerinə yetirilməsindən və LGD-nin hesablanması üçün əsas məlumatlarda əks etdirilməsindən irəli gəlir.

Kredit riskinin təsnifatı sistemi bölməsindəki reytinglər cədvəlinə baxın.

2022-ci il və 2021-ci illər üzrə LGD-nin hesablanması aşağıdakı kimi olmuşdur:

Reyting	LGD (2022)	LGD (2021)
4	31.92%	29.81%
5	40.17%	37.67%
6	49.54%	47.10%
7	66.24%	65.47%
8	83.05%	82.32%
9	100.00%	100.00%

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

GKZ modellərinə daxil edilmiş gələcək məlumatlar. Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artmasının qiymətləndirilməsi və GKZ-nin hesablanması zamanı dəstəklənən proqnoz məlumatlarından istifadə edilir. Şirkət kredit riski və GKZ-dəki dəyişikliklər ilə əlaqəli olan bəzi əsas iqtisadi dəyişənləri müəyyən etmişdir. Bu iqtisadi dəyişənlərə dair proqnozlar (“əsas iqtisadi ssenari”) Şirkətin iqtisadçıları tərəfindən rüblük təqdim edilir və növbəti dörd il üçün gözlənilən makroiqtisadi vəziyyətin ən dəqiq təxminlərini əks etdirir.

Bazar riski. Bazar riski Şirkətin gəlir və ya kapitalının və ya onun fəaliyyət məqsədlərini yerinə yetirə bilmə qabiliyyətinin bazar faiz dərəcələrinin və ya qiymətlərinin səviyyəsinin dəyişməsi və ya onların dəyişkənliyi nəticəsində mənfi təsirə məruz qalmasıdır. Bazar riskinə Şirkətin məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski, valyuta riski, kredit spredləri, əmtəə qiymətləri və səhmlərin məzənnəsi aiddir. Şirkətin riskləri ölçmə metodlarında və ya məruz qaldığı risklərdə, yaxud bu risklərin idarə edilmə və ölçülmə qaydasında heç bir dəyişiklik olmamışdır.

Şirkətin əməliyyatları “Embawood” MMC-nin bazar mövqeyi və satışları ilə sıx əlaqəlidir. Şirkətin kredit portfelinin əhəmiyyətli hissəsi “Embawood” MMC-nin istehsal etdiyi mebellərin satışı üçün verilmiş kreditlərdən ibarətdir. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə belə kreditlər müştərilərə verilmiş ümumi kreditlərin 63%-ni (31 dekabr 2021: 70%) təşkil etmişdir. Şirkət “Embawood” MMC-nin fəaliyyətindən asılı olaraq bazar riskinə məruz qalır. Bu riski idarə etmək üçün rəhbərlik mütəmadi olaraq “Embawood” MMC-nin maliyyə hesabatlarını qiymətləndirir və satış məntəqələrinin bazar mövqeyini nəzərdən keçirir. Bundan əlavə, Şirkət kredit portfelinin diversifikasiyasını əsas prioritet hesab edir. Şirkət ayrı-ayrı tərəfdaşlarla yeni müqavilələr bağlamaqla kredit portfelini diversifikasiya edir.

Xarici valyuta riski. Şirkət xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar xarici valyuta riskinə məruz qalır. Rəhbərlik hər bir valyuta üzrə və ümumilikdə risklərin səviyyəsi ilə əlaqədar günün sonunda, həmçinin bir gün ərzində limitlər müəyyən edir və bu limitlərə gündəlik nəzarət edir. Şirkət spekulyativ fəaliyyət və ya hedcinq məqsədləri üçün hər hansı törəmə alətlərlə əməliyyat aparmır.

Hesabat dövrünün sonuna Şirkətin məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

	31 dekabr 2022-ci il			31 dekabr 2021-ci il		
	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe	Monetar maliyyə aktivləri	Monetar maliyyə öhdəlikləri	Xalis mövqe
AZN	38,938,569	(26,647,687)	12,290,882	27,586,287	(15,827,000)	11,759,287
Avro	30	-	30	127	-	127
Cəmi	38,938,599	(26,647,687)	12,290,912	27,586,414	(15,827,000)	11,759,414

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərtilə, hesabat dövrünün sonuna tətbiq edilən valyuta məzənnələrindəki mümkün dəyişikliklərin mənfəət və ya zərərə təsiri aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir:

	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə
	Mənfəət və ya zərərə təsir	Mənfəət və ya zərərə təsir
Avronun 20% möhkəmlənməsi (20% möhkəmlənməsi)	6	25
Avronun 20% zəifləməsi (20% zəifləməsi)	(6)	(25)
Cəmi	-	-

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Xarici valyuta riski (davamı)

Valyuta məzənnələrindəki belə dəyişikliklərin Şirkətin mənfəət və ya zərərinə təsirindən başqa, kapitala hər hansı təsiri yoxdur. Yuxarıda qeyd edilən risklər yalnız Şirkətin funksional valyutasından fərqli valyutalarda ifadə olunan pul qalıqları üçün hesablanmışdır.

Şirkət həssaslıq təhlili apararkən aşağıdakı mülahizələri irəli sürür:

- Həssaslıq təhlili Şirkətin bu məlumatları növbəti dəfə təqdim edəcəyi dövrə qədər olan müddət ərzində baş verə biləcək bütün dəyişiklikləri əks etdirir. Məlumatların növbəti təqdim olunma dövrü adətən növbəti illik hesabat dövrü ilə üst-üstə düşür.
- Şirkət bütün mümkün dəyişikliklərin deyil, yalnız müvafiq risk dəyişəninə mümkün ola biləcək limitləri çərçivəsindəki dəyişikliklərin təsirini açıqlayır.

Faiz dərəcəsi riski. Şirkət bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

Şirkətin məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil aşağıda göstərilir. Cədvəldə Şirkətin cəmi maliyyə aktiv və öhdəlikləri müqavilə üzrə faiz dərəcələrinin dəyişməsi tarixlərinə və ya ödəmə müddətlərinə görə (bu tarixlərdən hansı daha tez baş verərsə) təsnifləşdirilir.

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 - 6 ay	6 ay - 1 il	1 ildən çox	Faizsiz	Cəmi
31 dekabr 2022						
Cəmi maliyyə aktivləri	4,502,524	15,876,107	12,088,817	5,422,214	1,048,937	38,938,599
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(2,047,963)	(14,006,908)	(5,762,526)	(4,197,311)	(632,979)	(26,647,687)
31 dekabr 2022-ci il tarixinə faiz dərəcələri üzrə xalis həssaslıq kəsiri	2,454,561	1,869,199	6,326,291	1,224,903	415,958	12,290,912
31 dekabr 2021						
Cəmi maliyyə aktivləri	3,525,669	11,435,307	8,083,066	2,957,671	1,584,701	27,586,414
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(1,949,922)	(7,420,004)	(1,804,807)	(4,214,603)	(437,664)	(15,827,000)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə faiz dərəcələri üzrə xalis həssaslıq kəsiri	1,575,747	4,015,303	6,278,259	(1,256,932)	1,147,037	11,759,414

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Faiz dərəcəsi riski (davamı)

Şirkət maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. Şirkətin əsas idarəedici rəhbərliyi tərəfindən təhlil edilmiş hesabatlarla əsaslanan faiz dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

<i>İllik % dərəcəsi</i>	2022	2021
	AZN	AZN
Aktivlər		
Müştərilərə verilmiş kreditlər	28-37%	28-37%
Öhdəliklər		
Banklardan alınmış kreditlər	11%	11%
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	10 - 10.50%	10 - 10.50%
İcarə öhdəlikləri	10.80 - 11.05%	10.80 - 11.05%

Bütün digər maliyyə aktiv və öhdəlikləri üçün faiz hesablanmır.

Coğrafi risk konsentrasiyası. 31 dekabr 2022-ci il və 2021-ci il tarixlərinə Şirkətin kredit fəaliyyətini yalnız Azərbaycan Respublikası ərazisində həyata keçirmişdir. Şirkətin bütün maliyyə aktiv və öhdəlikləri tam olaraq (100%) Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşmişdir ki, bu da bir bölgə üzrə əhəmiyyətli coğrafi konsentrasiyanı göstərir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski maliyyə öhdəliklərindən yerinə yetirilməsində Şirkətin çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Buraya faktiki olaraq ödəmə vaxtı çatmış maliyyə alətləri üzrə digər maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması aiddir. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Şirkətin rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu maliyyə təşkilatlarının idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Likvidlik riskini idarə etmək məqsədilə Şirkət aktiv/öhdəliklərin idarə edilməsi prosesinin bir hissəsi kimi müştərilərin və bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə hər gün nəzarət edir. Onlar həmçinin öhdəlik bazasının diversifikasiya riski üzrə parametrlər müəyyən edir.

Şirkətin likvidlik siyasəti aşağıdakıları özündə əks etdirir:

- Pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və müxtəlif vaxt çərçivələrində likvidliyin təmin edilməsi üçün lazımi likvid aktivlərin səviyyəsinin saxlanması;
- Şirkətin strateji məqsədlərinə uyğun olan maliyyələşdirmə planının hazırlanması;
- Müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrinin saxlanması və bununla, Şirkətin yerli və xarici mənbələrdən borc almaq imkanlarının artırılması;
- Yüksək likvidli və yüksək keyfiyyətli aktivlərin saxlanması;
- Məhsul bazasının müəyyən vaxt çərçivəsində mövcud maliyyələşdirmə mənbələrinə uyğunlaşdırılması; və
- Müəyyən vaxt çərçivəsində aktiv və öhdəlik strukturunun davamlı monitorinqinin aparılması.

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə öhdəlikləri müqavilə üzrə ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilə üzrə diskontlaşdırılmamış pul axınlarını, o cümlədən ümumi icarə öhdəliklərini (gələcək maliyyə məsrəflərinin çıxılmasından əvvəl) və kreditlər üzrə öhdəlikləri əks etdirir. Belə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitlərinin hərəkəti maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlərdən fərqlənir, belə ki, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdakı məbləğlər diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən hesablanır.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski (davamı)

31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə alətlərinin diskont edilməmiş ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 - 6 ay	6 ay - 1 il	1 - 5 il	Cəmi
Aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	223,110	-	-	-	223,110
Müştərilərə verilmiş kreditlər	5,576,599	19,479,272	14,971,286	6,940,142	46,967,299
Sair maliyyə aktivləri	825,827	-	-	-	825,827
Cəmi	6,625,536	19,479,272	14,971,286	6,940,142	48,016,236
Öhdəliklər					
Banklardan alınmış kreditlər	(1,961,690)	(13,044,037)	(5,870,199)	(79,338)	(20,955,264)
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	(46,458)	(1,732,292)	(254,250)	(4,262,222)	(6,295,222)
“Embawood” MMC-yə ödənilməli vəsaitlər	(187,153)	-	-	-	(187,153)
Digər tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	(208,385)	-	-	-	(208,385)
İcarə öhdəlikləri	(10,837)	(55,696)	(70,283)	(118,765)	(255,581)
Sair maliyyə öhdəlikləri	(237,441)	-	-	-	(237,441)
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	(2,651,964)	(14,832,025)	(6,194,732)	(4,460,325)	(28,139,046)
Maliyyə alətləri üzrə likvidlik kəsiri	9,277,500	34,311,297	21,166,018	11,400,467	76,155,282

31 dekabr 2021-ci il tarixinə maliyyə alətlərinin diskont edilməmiş ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 - 6 ay	6 ay - 1 il	1 - 5 il	Cəmi
Aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	380,324	-	-	-	380,324
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,989,763	13,162,042	9,402,866	3,512,487	30,067,158
Sair maliyyə aktivləri	1,204,377	-	-	-	1,204,377
Cəmi	5,574,464	13,162,042	9,402,866	3,512,487	31,651,859
Öhdəliklər					
Banklardan alınmış kreditlər	(1,848,633)	(6,089,703)	(1,832,402)	-	(9,770,738)
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	-	(1,573,501)	-	(5,076,667)	(6,650,168)
“Embawood” MMC-yə ödənilməli vəsaitlər	(122,845)	-	-	-	(122,845)
Digər tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	(125,658)	-	-	-	(125,658)
İcarə öhdəlikləri	(9,180)	(47,182)	(59,541)	(214,603)	(330,506)
Sair maliyyə öhdəlikləri	(189,161)	-	-	-	(189,161)
Maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi potensial gələcək ödənişlər	(2,295,477)	(7,710,386)	(1,891,943)	(5,291,270)	(17,189,076)
Maliyyə alətləri üzrə likvidlik kəsiri	3,278,987	5,451,656	7,510,923	(1,778,783)	14,462,783

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

23. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Şirkət likvidliyin idarə edilməsi üçün yuxarıda göstərilən diskontlaşdırmanı nəzərə almadan öhdəliklərin ödəmə müddətləri üzrə yuxarıda göstərilən təhlilindən istifadə etmir. Bunun əvəzində, Şirkət aşağıda göstəriləyi kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

	Tələb edilənədək və 1 aydan az	1 - 6 ay	6 ay - 1 il	1 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2022-ci il tarixinə					
Maliyyə aktivləri	5,551,461	15,876,107	12,088,817	5,422,214	38,938,599
Maliyyə öhdəlikləri	(2,680,942)	(14,006,908)	(5,762,526)	(4,197,311)	(26,647,687)
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə əsasən xalis likvidlik kəsiri	2,870,519	1,869,199	6,326,291	1,224,903	12,290,912
31 dekabr 2021-ci il tarixinə					
Maliyyə aktivləri	5,110,370	11,435,307	8,083,066	2,957,671	27,586,414
Maliyyə öhdəlikləri	(2,387,587)	(7,420,004)	(1,804,807)	(4,214,602)	(15,827,000)
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə əsasən xalis likvidlik kəsiri	2,722,783	4,015,303	6,278,259	(1,256,931)	11,759,414

Rəhbərliyin fikrincə aktiv və öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Şirkətin likvidlik riskinin idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, maliyyə təşkilatlarında bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakterli daşır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərlə əvəz edilməsi imkanı, Şirkətin likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərlik hesab edir ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən maliyyə institutları üçün mövcud olan əlverişli makroiqtisadi şərait, pul vəsaitləri üzrə müsbət daxilolmalar, əməliyyatların gəlirliliyi və tələb olunduqda mövcud maliyyə resurslarından istifadə likvidlik risklərini əhəmiyyətli dərəcədə azaldır.

24. Kapitalın idarə olunması

Kapitalın idarə olunmasında məqsəd Şirkətin fəaliyyətinin fasiləsizliyini və kifayət qədər kapital bazasının saxlanılmasını təmin etməkdir.

25. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

Məhkəmə prosesləri. Adi fəaliyyət gedişində vaxtaşırı olaraq Şirkətə qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Şirkətin Rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Prudensial normativlərə riayət edilməsi. Tənzimləyici orqan yerli standartlara uyğun hazırlanmış maliyyə hesabatları əsasında hesablanan müəyyən normativlərə riayət etməyi tələb edir. 31 dekabr 2022-ci il tarixinə Şirkət bütün prudensial normativlərə riayət etmişdir.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

25. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər (davamı)

Şərti vergi öhdəlikləri. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Şirkətin əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyin şərh edilməsi və vergi hesablamalarının yoxlanılmasında daha sərt mövqə tuta bilər. Buna görə də vergi orqanları Şirkətin əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə, müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanma bilər. Vergi yoxlamaları həmin yoxlamaların keçirildiyi il də daxil olmaqla, vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyətini əhatə edə bilər.

Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2022-ci il tarixinə onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhilə düzgündür və vergi qanunvericiliyi ilə bağlı Şirkətin mövqeyi dəyişilməyəcəkdir.

26. Ədalətli dəyər haqqında açıqlamalar

Ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi nəticələri aşağıda göstəriləndiyi kimi ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyəsinə görə təhlil edilir: (i) 1-ci səviyyəyə oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kotirovka olunan qiymətlərlə qiymətləndirmələr (təshih edilməmiş) (ii) 2-ci səviyyəyə aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (yəni, qiymətlər) və ya dolayısı ilə (yəni, qiymətlərdən yaranan) müşahidə edilə bilən ilkin əhəmiyyətli məlumatların istifadə edildiyi qiymətləndirmə üsulları vasitəsilə əldə edilən qiymətləndirmələr və (iii) 3-cü səviyyəyə müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan qiymətləndirmələr (müşahidə edilməyən ilkin məlumatlar) daxildir. Maliyyə alətlərini ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə iyerarxiyalarına bölmək üçün rəhbərlik peşəkar mülahizələr irəli sürür. Ədalətli dəyərlə qiymətləndirmə üçün əhəmiyyətli dərəcədə düzəlişlər tələb edən müşahidə edilə bilən məlumatlardan istifadə edildikdə, bu qiymətləndirmə 3-cü Səviyyəyə aid edilir. İstifadə edilən məlumatların əhəmiyyətliyi bütövlükdə ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi ilə ölçülür.

Ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan aktiv və öhdəliklər

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri üzrə ədalətli dəyərin təhlili və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən aktivlərin balans dəyəri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	31 dekabr 2022-ci il		31 dekabr 2021-ci il	
	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri
AKTİVLƏR				
<i>Müştərilərə verilmiş amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülən kreditlər</i>				
- Korporativ kreditlər	35,895	35,895	83,455	83,455
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - istehlak kreditləri	37,398,203	37,398,203	25,655,414	25,655,414
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - biznes kreditləri	334,138	334,138	224,755	224,755
- Daşınmaz əmlak kreditləri	121,426	121,426	38,089	38,089
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri				
- Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	223,110	223,110	380,324	380,324
Sair maliyyə aktivləri:				
- Qarşı tərəflərdən alınacaq vəsaitlər	825,827	825,827	1,204,377	1,204,377
Cəmi	38,938,599	38,938,599	27,586,414	27,586,414

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

26. Ədalətli dəyər haqqında açıqlamalar (davamı)

Ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən, lakin ədalətli dəyəri açıqlanan aktiv və öhdəliklər (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri üzrə ədalətli dəyərin təhlili və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilməyən öhdəliklərin balans dəyəri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	31 dekabr 2022		31 dekabr 2021	
	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri	2-ci Səviyyə üzrə ədalətli dəyər	Balans dəyəri
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
<i>Banklardan alınmış kreditlər</i>				
- Banklardan alınmış kreditlər	20,096,349	20,096,349	9,415,364	9,415,364
<i>Buraxılmış borc qiymətli kağızlar</i>				
- Daxili bazarda buraxılmış istiqrazlar	5,662,778	5,662,778	5,643,465	5,643,465
<i>Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər</i>				
- “Embawood” MMC-yə ödənilməli vəsaitlər	187,153	187,153	122,845	122,845
- Digər tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	208,385	208,385	125,658	125,658
<i>Sair maliyyə öhdəlikləri</i>	237,441	237,441	189,161	189,161
Cəmi	26,392,106	26,392,106	15,496,493	15,496,493

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, eləcə də tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlərin balans dəyəri belə maliyyə alətləri üzrə bazar şərtləri ilə bağlanan müqavilələrin qısamüddətli olmasına görə təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

Cədvəldə 2-ci Səviyyə kateqoriyasına daxil edilmiş maliyyə aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlilinə əsasən və tərəflərin kredit riskini əks etdirən diskont dərəcəsi üzrə ilkin məlumatlardan istifadə etməklə ümumi qəbul edilmiş qiymətdə qoyulmuş modellərinə uyğun olaraq müəyyən edilmişdir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər, banklardan alınmış kreditlər və buraxılmış borc qiymətli kağızların ədalətli dəyəri fərdi aktivlər/öhdəliklərlə bağlı planlaşdırılmış gələcək pul axınlarını müvafiq ilin sonuna olan bazar dərəcələrindən istifadə edərək müəyyən edilmiş ödəmə müddətləri üzrə diskontlaşdırmaqla hesablanır.

27. Maliyyə alətlərinin qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə təqdim edilməsi

9 sayılı MHBS “Maliyyə alətləri” standartına uyğun olaraq, maliyyə aktivləri aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirilir: (a) FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri; (b) FVOCI kateqoriyasında qiymətləndirilən borc alətləri; (c) FVOCI kateqoriyasında qiymətləndirilən pay alətləri və (d) amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri. FVTPL kateqoriyasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) FVTPL kateqoriyasında məcburi qaydada qiymətləndirilən aktivlər və (ii) ilkin tanınma zamanı həmin kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər.

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

27. Maliyyə alətlərinin qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə təqdim edilməsi (davamı)

31 dekabr 2022-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzləşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir.

	Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən	Cəmi
AKTİVLƏR		
<i>Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri</i>	223,110	223,110
<i>Müştərilərə verilmiş kreditlər</i>		
- KOS kreditləri	35,895	35,895
- Daşınmaz əmlak kreditləri	121,426	121,426
- İstehlak kreditləri	37,398,203	37,398,203
- Biznes kreditləri	334,138	334,138
<i>Sair maliyyə aktivləri:</i>		
- Ticarət debitor borcları	825,827	825,827
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	38,938,599	38,938,599

31 dekabr 2021-ci il tarixinə maliyyə aktivlərinin növləri ilə yuxarıda qeyd edilən qiymətləndirmə kateqoriyalarının üzləşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə göstərilir.

	Amortizasiya olunmuş dəyərlə qiymətləndirilən	Cəmi
AKTİVLƏR		
<i>Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri</i>	380,324	380,324
<i>Müştərilərə verilmiş kreditlər</i>		
- KOS kreditləri	83,455	83,455
- Daşınmaz əmlak kreditləri	38,089	38,089
- İstehlak kreditləri	25,655,414	25,655,414
- Biznes kreditləri	224,755	224,755
<i>Sair maliyyə aktivləri:</i>		
- Ticarət debitor borcları	1,204,377	1,204,377
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	27,586,414	27,586,414

31 dekabr 2022-ci il və 31 dekabr 2021-ci il tarixlərinə Şirkətin bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınmışdır.

28. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar birbaşa və ya dolay yolla bir və ya bir neçə qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər ilə hər hansı mümkün münasibətlər nəzərdən keçirilərkən, həmin münasibətlərin mahiyyətinin onların hüquqi formasından üstünlüyü prinsipi tətbiq olunur.

31 dekabr 2022-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimidir:

	Əsas idarəedici heyət	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	-	187,153
Sair öhdəliklər	56,508	-

BOKT “EMBAFINANS” QSC
31 DEKABR 2022-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan manatı ilə)

28. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar (davamı)

31 dekabr 2021-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıdakı kimidir:

	Əsas idarəedici heyət	Ümumi nəzarətdə olan müəssisələr
Müştərilərə verilmiş kreditlər	41,123	-
Tərəfdaşlara ödənilməli vəsaitlər	-	122,845
Sair öhdəliklər	65,939	-

31 dekabr 2022-ci il və 2021-ci il tarixində bitən illər üzrə mənfəət və ya zərər və sair məcmu gəlir haqqında hesabatda əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə tanınmış məbləğlər aşağıda göstərilir:

	Əsas idarəedici heyət	Səhmdar
İcarə xərcləri	-	4320
Ezamiyyə xərcləri	150	-

	Əsas idarəedici heyət	Səhmdar
İcarə xərcləri	-	4,320
Ezamiyyə xərcləri	306	-

Əsas idarəedici heyətə ödənişlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2022-ci il tarixində bitən il üzrə Xərclər	31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə Xərclər
Qısamüddətli ödənişlər	490,897	488,596

29. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

Rusiya Federasiyası ilə Ukrayna arasında münaqişə. İl sonundan sonra Rusiya Federasiyası ilə Ukrayna arasında münaqişə ilə əlaqədar əksər qərb dövlətləri tərəfindən Rusiya Federasiyasına qarşı çoxsaylı sanksiyalar elan edilib. Bu sanksiyaların məqsədi Rusiya Federasiyasına mənfi iqtisadi təsir göstərməkdir.

Rəhbərlik hesab edir ki, bu hadisənin 31 dekabr 2022-ci il tarixinə Şirkətin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsiri yoxdur. Şirkət rəhbərliyi mövcud şəraitdə iqtisadi vəziyyəti izləyir və yaxın gələcəkdə Şirkətin aktivlərinin likvidliyini dəstəkləmək üçün zəruri hesab etdiyi qabaqlayıcı tədbirlər görür.

Dividendlər. 2023-ci ilin yanvar ayında Şirkət 3,000,000 AZN məbləğində dividend elan etmiş və səhmdarlarına ödəmişdir.